

Ютуқнинг
калиту —
меҳнат.

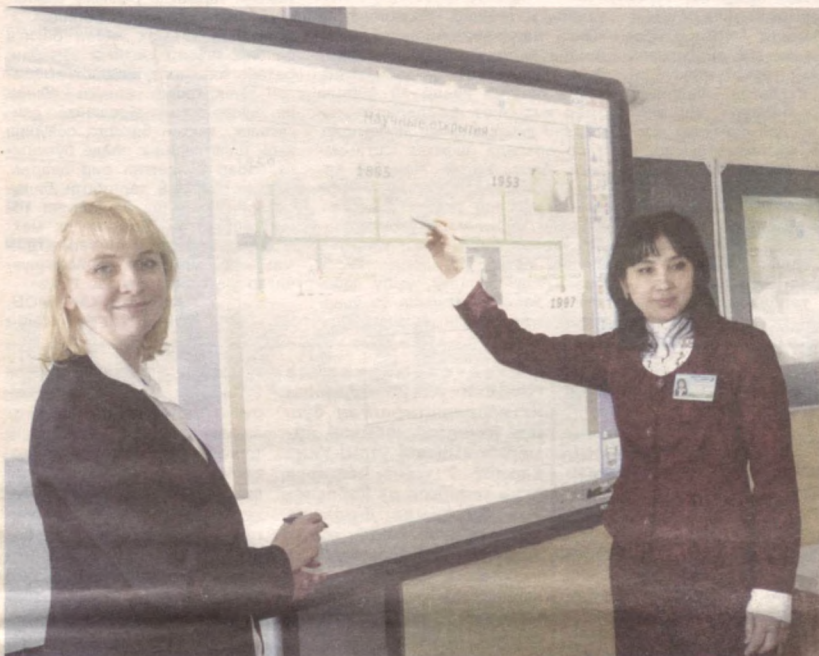
Ma'rifat

ENLIGHTENMENT XALQ ZIYOLILARI GAZETASI معرفت

Ўзбек халқ мақоли

1931-yildan chiqra boshlagan • E-mail: info@marifat.uz • 2012-yil 31-mart, shanba № 26 (8467)

ДАРСДА АКТ ИМКОНИЯТЛАРИ

Бугун ҳатто эндигина эсини таниган бола ҳам компьютерни ёқиб, ўзи учун қизиқарли бўлган бирор ўйинни топиб олаётганлигини оддий ҳолдек қабул қиладиган бўлиб қолдик. Ахборот-коммуникация соҳасидаги бу ривожланиш ҳатто ўзаро мулоқот жараёнида ҳам асосий ўринни эгалламоқда. Шундай бир вазиятда ўқувчини одатий баён усулидаги дарс билан қизиқтириш мушкул. Ёш авлодга таълим-тарбия беришда замоннинг талабларидан келиб чиқиб, аниқ ёндашувлар, мазмунли педагогик усуллар, электрон ресурслардан кенг фойдаланиш заруриятга айланди. Таъкидлаш лозимки, мамлакатимизда таълим тизимига замонавий ахборот-коммуникация технологияларининг кенг татбиқ этилиши дарслар сифатини янада яхшилаш, ўқувчилар билим самарадорлигини оширишда муҳим омил бўлиб хизмат қилмоқда. Яқинда мамлакатимизда бўлиб ўтган «Юсак билимли ва интеллектуал ривожланган авлодни тарбиялаш — мамлакатни барқарор тараққий эттириш ва модернизация қилишнинг энг муҳим шарти» мавзусидаги халқаро конференцияда хорижлик мутахассислар

Ўзбекистонда таълим ёшларнинг келажақ тақдири билан узвий боғлиқ ҳолда ташкил этилгани, улар онгида умумбашарий кадриятлар, юсак маданий ва ижтимоий фикрлаш устуворлигини оширишга алоҳида эътибор қаратилганлигини эътироф этди. Ўқув масканларида замонавий электрон ўқиш тизими йўлга қўйилганлигига ҳам юқори баҳо беришди. Бу бежиз эмас эди, албатта.

АКТдан фойдаланиш, аввало, ўқувчи олаётган билим сифатини оширса, иккинчидан ёшларнинг иқтидорини юзага чиқаришга ҳам имконият яратди. Бунга бир мисол сифатида Юнусобод туманидаги 235-мактабнинг 9-синфида таҳсил олаётган Жаҳонгир Акбаровнинг «Энг яхши электрон ахборот-таълим ресурслари-2012» республика кўрик-танловида ғолиб бўлганини айтиш мумкин. Ўқувчи миллий фильмлардан олинган, оналарнинг оила даврасидаги мулоқоти ва фарзанд тарбиясида оид лавҳалар акс этган видео-слайдларни жамлаб, «Мустақкам оила йили»га бағишлаб электрон дастур тайёрлаган.

(Давоми 3-бетда.)

Фан олимпиадаси:

ИҚТИДОРЛИЛАР КАШФ ЭТИЛМОҚДА

Ўқувчилик билим олиш, маънавий, интеллектуал ва жисмоний ривожланишнинг энг муҳим палласи. Таълим муассасаларида камолга етайтган билимли, иқтидорли ва дунёқараши кенг ўқувчи-ёшларнинг ўз салоҳиятига муносиб баҳо олишида ҳар йили анъанавий тарзда ўтказиб келинаётган фан олимпиадалари муҳим аҳамиятга эга. Ўтган йиллар давомида юзлаб энг сара, энг иқтидорли ўқувчилар ушбу танловда ғолибликни қўлга киритиб, бугунги кунда турли соҳаларда катта муваффақиятларга эришиб келмоқда. Айни дамда умумтаълим мактаблари ҳамда академик лицей ва касб-хунар коллежларида мазкур синовларнинг навбатдаги учинчи босқичи қизгин тарзда ўтказилмоқда. Мазкур босқич умумтаълим мактабларининг битирувчи тўққизинчи синф ўқувчилари учун сўнгги босқич саналса, академик лицей ва касб-хунар коллежлари ўқувчилари республика босқичида қатнашишга йўланмани қўлга киритиш учун ўзаро билимлар баҳсига киришадилар. Соғлом рақобат, адолатли баҳолаш мезонлари ҳамда яратилган қулай шарт-шароитлар, шубҳасиз, барча иштирокчиларнинг бор маҳоратини юзага чиқаришига хизмат қиладди.

ИШТИРОКЧИЛАР БИЛИМИДА ЎСИШ КУЗАТИЛДИ

Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти қошидаги академик лицейда академик лицей ва касб-хунар коллежлари ўқувчиларининг умумтаълим фанлари бўйича республика олимпиадасининг 3-босқичи ўтказилди. Туман босқичида барча иштирокчилардан ўз билими, иқтидори ва дунёқараши билан яққол ажралиб,

ғолибликни қўлга киритган ўқувчилар 17 умумтаълим фанлари йўналишида ўзаро беллашдилар.

Таъкидлаш лозимки, ушбу босқичда ғолиблик учун жами 480 нафар ўқувчи кураш олиб борди. Уларнинг 437 нафари академик лицейлар, 43 нафари касб-хунар коллежи ўқувчиларидир.

(Давоми 5-бетда.)

ДИҚҚАТ, ОН-ЛАЙН МУЛОҚОТ!

2012 йил 3 апрель кунини соат 10:00 дан 11:00 гача Халқ таълими вазирлиги раҳбарияти иштирокида тўғридан-тўғри Интернет тармоғида он-лайн мулоқот бўлиб ўтади.

Мулоқот давомида мактаб битирувчиларини таълимнинг кейинги босқичига тўлиқ қамраб олиш масалалари муҳокама қилинади.

Он-лайн мулоқотда иштирок этиш истагини билдирган барча юртдошларимизни Халқ таълими вазирлигининг www.uzedu.uz сайтидаги форум (<http://forum.uzedu.uz/>)га тақлиф этамиз.

ГАЗЕТАНИ ВАРАҚЛАГАНДА:

**ЮСАК
МАЪНАВИЯТЛИ
ЁШЛАР
ТАРБИЯСИ**
бунда эстетика
йўналишидаги
фанларнинг
аҳамияти катта

6-бет

**ОИЛА
МАЪНАВИЯТ
КЎРҒОНИ**

8—9-бетлар

**МТМ
ШИФОКОРИ ВА
ҲАМШИРАСИ**
болаларни соғломлаштиришда
уларнинг ўрни
қандай?

10-бет

Umid nihollari — 2012

**ПУХТА
ТАРАДДУД —
ЯРИМ ҒАЛАБА**

15-бет

Кеча "Маърифат маркази", Ўзбекистон Миллий кутубхонасининг мажлислар залида "Мустақам оила йили" Давлат дастури амалга оширишда ОАВнинг роли ва аҳамияти" мавзусида видеоконференция ўтказилди. Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Ахборот ва коммуникация технологиялари масалалари

лият кўрсатаётган журналистлар ҳам иштирок этишди.

Конференцияда сўзга чиққанлар мамлакатимиз ҳаётини, жамиятимиздаги ўзгаришларни оила мисолида кенг ёритиб бориш, бу борада даврий нашрлар, телевидение ва радио, аynиқса интернет нашрлари имкониятларидан тўлиқ фойдаланиш, фаолият

ОИЛА — ОАВ НИГОҲИДА

қўмитаси, Миллий ахборот агентлиги, Матбуот ва ахборот агентлиги, ЭОАВМА, "Маҳалла" жамоат фонди ҳамкорлигида ташкил этилган видеоконференцияда марказий нашрлар, республика идора ва ташкилотлари матбуот хизмати ходимлари билан бир қаторда Самарқанд, Қарши, Фарғона, Нукус ва Урганч шаҳарларидаги студиялар воситасида мазкур ҳудудларда фао-

л кўрсатаётган веб-сайтларда материалларни бир неча чет тилларида бериб бориш, Давлат дастурининг мазмун-моҳиятини узлуксиз тарғиб қилиш, дастур бўйича бажарилган ишларни кенг оммага етказиб бориш масалаларига урғу берди. Виллоялардаги студиялардан ҳам мавзу бўйича ўзига хос фикр-мулоҳазалар ва таклифлар билдирилди.

МУХБИРИМИЗ

ЮРТ ТАҚДИРИГА ДАХЛДОРЛИК ТУЙҒУСИ

минглаб ўзбекистонлик ёшларни бирлаштирди

«Камолот» ЁИХ томонидан «Камолот»да меҳмонда» лойиҳаси доирасида ўтказилган он-лайн мулоқотларда берилган долзарб саволлар бугунги кун ёшларининг ҳаёт билан ҳамнафас яшаётганини, теран муҳожадага эга эканини кўрсатмоқда.

Миллий ғоя ва мафкура илмий-амалий маркази раҳбари Мўхаммадхон Қуროнов ҳамда бир гуруҳ санъаткорлар иштирокида ўтказилган навбатдаги — «Оила мустақамлигида ота-она ва фарзанд масъулиятининг ўрни» мавзусидаги он-лайн суҳбатда «Оиланинг муқаддаслиги нимада?», «Ёш оила пойдевори қандай туйғулар асосига қўриқса, мустақам бўлади?», «Оила мустақамлигида ота-она ҳамда фарзандларнинг бурчи ва масъулияти қандай?» каби саволларга жавоб изланди.

— Оиланинг мустақамлиги, муқаддаслиги, унинг инсон ва жамият ҳаётидаги аҳамияти, баркамол авлод тарбиясида аёлнинг ўрни, миллий қадриятлар хусуси-

даги маърифий, долзарб мавзу ва тушунчалар доирасида турли авлод вакиллари ҳамда ёшлар ўртасида бўлиб ўтаётган он-лайн тизимидаги суҳбатлар аynи кунга келиб, глобал тармоқда сезиларли даражада оммалашди, — дейди Тошкент фармацевтика институти

On-line muloqot

талабаси Феруза Жалилова. — «Оила маънавиятини шакллантиришда миллий қадриятларнинг ўрни» мавзусидаги он-лайн мулоқотни бугунга қадар 10 000дан зиёд интернет фойдаланувчиси ўқигани фикримизнинг исботидир. Улар орасида нафақат юртимиздаги, балки Хитой, Жанубий Корея, Россия, АҚШ, Германия каби мамлакатларда тахсил олаётган, фаолият юритаётган ўзбекистонлик ёшларнинг борлиги уларнинг ўз она юртига дахлдорлик ҳисси билан яшаётганидан, ушбу лойиҳанинг халқаро доирада ўз ўрнига эга эканигидан далолатдир.

Он-лайн мулоқотни мамлакатимизнинг турли ҳудудларида истиқомат қилувчи, хорижда тахсил олувчи, www.kamolot.uz веб-сайтида рўйхатдан ўтган 5000га яқин ёшлар, веб-сайтнинг доимий ўқувчилари кузатиб боришда ва бевосита ўз савол ҳамда мулоҳазалари билан иштирок этишди. Мулоқотнинг бораётгани хусусида 5та маҳаллий, 10та хорижий ижтимоий тармоқда реклама шаклидаги эълонлар бериб борилди.

Глобал тармоқ инсон онгига салбий таъсир қилувчи зарарли, беҳаё, маънисиз ахборотлар билан тўлиб-тошиб, жамият, аynиқса, ёшлар онгига эъровланлик, дангасалик, вақтни бекорга совуриш каби иллатларнинг пайдо бўлишига сабаб бўлаётган бир даврда, эзгулик ғоялари тарғиботи билан он-лайн оламида ўз ўрнини топиб бораётган «Камолот»да меҳмонда» лойиҳаси интернетдан маърифий мақсадда фойдаланувчилар учун аynи мuddао бўлди.

Дилшод КАРИМОВ,
«Ma'rifat» мухбири

ЁШЛАРНИНГ МУҚАДДАС БУРЧИ

Юксак маънавият — енгилмас куч. Бугун бу тушунча ва Юртбошимизнинг шу номдаги асари мазмун-моҳиятини ёшлар онгига ва қалбига синдириш юзасидан барча таълим муассасаларида, маънавият ва маърифат масканларида амалий тадбирлар олиб боришмоқда.

Республика Ички ишлар вазирлиги Ёнгин хавфсизлиги олий техника мактабига бўлиб ўтган маънавий тадбирда ҳам сўзга чиққанлар ёшларни тур-

ли ёт ғоялардан асрашда маънавият асосий восита эканлигини, миллий қадриятларимизга ёт ғояларни тарғиб этувчилар асосан онги савё, дунёқараши тор ёшлардан фойдаланаётганлигига алоҳида урғу берди. Шунингдек, тадбирда иштирок этган мактаб курсантларига урф-одат ва аъналаримизни, улуг аждодларимиз ҳаётини мукамал ўрганиш ва келажақ авлодга етказиш уларнинг муқаддас бурчи эканлиги алоҳида таъкидланди.

Умид БОЛЛИЕВА,
ИИБ ЁХОТМ лейтенанти

хоналарда меҳнат муҳофазаси бўйича йўриқдан ўтказилиши, махсус кийим-бош ва пойабзал, яқна тартибдаги ҳимоя воситалари, даволаш-профилактика, озик-овқатлар билан таъминланишига алоҳида эътибор қаратилмоқда, — деди Федерация кенгаши матбуот котиби Муҳаббат Ўрмонбекова. — Бугунги кунда республика ҳудудларидаги 85 минг 452 корхона ва ташкилотда коллежни битирган ёшлардан 290 минг 249 нафарининг иш жойларида қўнимчилигини таъминлаш устидан мониторинг ўрнатилган.

Федерация кенгаши томонидан «Ишонч» телефонлари ташкил этилиб, уларга малакали

Меҳнатқашларнинг меҳнат ҳуқуқларини ҳимоя қилишда қасаба уюшмалари томонидан қандай ишлар амалга оширилмоқда? Фуқаролардан келиб тушган мурожаатлар ўз ечимини топаётми?

Миллий матбуот марказида бўлиб ўтган Ўзбекистон қасаба уюшмалари федерацияси кенгашининг матбуот конференциясида шу каби масалалар ўртага ташланди.

Конференция аввалида Ўзбекистон қасаба уюшмалари федерацияси кенгаши раиси Танзила Нарбаева бу борада олиб борилган ишлар тўғрисида ҳисобот бериб ўтди. Ҳисоботда айтилишича, ходимларнинг меҳнат ҳуқуқ-

КУН ТАРТИБИДА: ФУҚАРОЛАР МУРОЖААТИ

лари ҳимоясида иш ҳақи ва даромадларини юксалтиришга кўмаклашиш, ҳуқуқий ҳимоя ҳамда саломатлигини мустақамлаш борасида кўпгина ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, бугунги куннинг долзарб масалаларидан бири — қасб-хунар коллежлари битирувчиларини иш билан таъминлашда қасаба уюшмалари фаол иштирок этмоқда: «Устоз-шогирд» системаси самарасини ошириш мақсадида қасб-хунар коллежларида тахсил олиб, корхона, ташкилот ва муассасаларда ишлаб чиқариш амалиётини ўтаётган камтаъминланган ўқувчиларга энг ҳам иш ҳақининг 50 фоизи миқдорида моддий ёрдам кўрсатилмоқда. Ўтган йили 2500га яқин ўқувчи 20 фоизлик, 627 коллеж битирувчисига 50 фоизлик, жами 50 миллион сўмга яқин моддий ёрдам кўрсатилган.

— Амалиёт ўтаётган ўқувчилар ва янги ишга қабул қилинган битирувчилар ташкилот ва кор-

мутахассислар жалб қилинган эди. 2011 йил давомида уларга кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик, меҳнат муносабатлари ва ижтимоий таъминот, ер қонунчилиги, ҳуқуқий масалаларга оид 463 мурожаат бўлган. Ушбу мурожаатларнинг 426тасига оғзаки тушунтирушлар берилган бўлса, 37таси юзасидан аниқ чоралар қўрилган.

Конференция давомида оммавий ахборот воситалари ходимлари ижтимоий ҳимояга муҳтож одамларни ишга жойлаштириш, ишни эркин танлаш, бандлик борасидаги конституциявий ҳуқуқларини амалга оширишда олиб борилаётган ишлар тўғрисида ҳам саволлар билан мурожаат этдилар. Федерация вакиллари эса, уларга ўз жавобларини айтиб, барча масалалар бўйича қилинаётган ишлар билан атрофлича таништирилди.

Соҳиба МУЛЛАЕВА,
«Ma'rifat» мухбири

«Ўзэкспомарказ»да «JobFair-2012» бешинчи ихтисослаштирилган бўш иш ўринлари юбилей ярмаркаси бўлиб ўтди. Унда қарийб 7 минг нафарга яқин талабгор ва Ўзбекистон бозорида фаолият кўрсатаётган юздан ортиқ компания иштирок этди.

Ярмарка Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги ва Савдо-саноат па-

тўлдиришнинг энг мақбул йўли бўлиб, айнан шу ерда иш берувчи мавжуд бўш иш ўринлари керакли номзодларни танаб олиш имконига эгадир.

Иш берувчи билан реал вақтда танишиш талабгор учун катта аҳамият касб этади. Негаки, унинг бўлажақ иш берувчи билан биринчи суҳбатга тақриф қилишлари учун бир неча кун кутишига ҳолат қолмайди.

— Мен ушбу ярмаркага меҳ-

БЎШ ИШ ЎРИНЛАРИ ЯРМАРКАСИДАН — ИШГА

латаси кўмагида MyJob.uz иш-бериламонлик тармоғи, «Карьер+» газетаси таҳририяти, «HRC» кадрлар билан ишлаш компанияси томонидан ташкил этилди.

Бундай тадбирларнинг долзарблиги Янги иш ўринлари ташкил этиш ва аҳоли бандлигини таъминлаш дастурининг амалга оширилиши, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг жадал ривожланиши ҳамда иқтисодиётнинг турли тармоқларида йирик ишлаб чиқариш корхоналарининг ишга туширилиши билан боғлиқ. Мазкур ярмарка корхоналардаги бўш иш ўринларини

нат бозорида тақлиф этилаётган иш ўринлари билан танишиш мақсадида келдим, — дейди Тошкент ахборот технологиялари университетининг 4-босқув талабаси Шукрулло Жаҳонгиров. — Бу иш берувчи билан бевосита танишиш, ўз ғояларининг ҳақида фикр алмашиш ва, албатта, ишга жойлаштириш учун ажойиб имкониятдир.

Бўш иш ўринлари ярмаркаси доирасида Ўзбекистонда илк бор унинг жорий йил 2-6 апрель кунлари бўлиб ўтаётган он-лайн версияси ишга туширилди.

М.МАМЕТОВА,
ЎЗА мухбири

Ўзбек Миллий академик драма театрида «27 март — Халқаро театр кун» муносабати билан байрам тадбири бўлиб ўтди. Унда пойтахтимиздаги барча театрлар ўзларининг қизиқарли саҳна кўрсатишлари билан иштирок этдилар. Даставвал, театрининг кириш залида турли қўғирчоқ томошалари қўйилиб, машхур ариалар қўйилди. Сўнгра театр саҳнасида байрам тадбири давом этди.

УСТОЗЛАР ТАҚДИРЛАНДИ

Тадбирда театр санъати ривожига ўз ижодлари орқали ҳисса қўшаётган устоз санъаткорлар Маданият ва спорт ишлари вазирлиги томонидан тақдирланди. Шундан сўнг йиғилганлар эътиборига театр репертуаридан ўрин олган «Имкон» спектакли намойиш этилди.

Мазкур тадбир Ўзбекистон Бадий академияси ҳамда Ўзбекистон давлат санъат институтида ҳам ўзгача шукҳда давом этди.

Хулқар УЗОҚОВА,
Ўзбекистон давлат санъат институти талабаси

— Кейинги пайтда мактаби миздаги ўқитувчилар махсус курсларда малака ошириб порталлардан фанга тегишли янгилıklar, қизиқарли видео роликларни ўқувчилар эътибо

❖ 30 mart kuni "Turkiston" saroyida "Tashabbus – 2012" kўrik-tanlovining якуний bosқичи бўлиб ўтди.

Тадбир Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси, Фермер хўжаликлари уюшмаси ва Республика "Хунарманд" уюшмаси ҳамкорлигида ташкил этилди. Унда мазкур беллашувнинг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар bosқичи ғолиблари иштирок этди.

Кўргазмада қатнашган истеъмолчилар, хорижлик меҳмонлар ҳамда танлов ҳайъати нафақат икки бозорда, балки экспортда ҳам юқори салоҳиятга эга бўлиб бораётган тадбиркорларимизнинг фаолиятига юксак баҳо берди.

Танлов номинациялари орасида ёшларни рағбатлантиришга алоҳида эътибор қаратилгани ёш ишбилармонлар, тадбиркорликни бошлаётган касб-хўнар коллежлари битирувчиларини янги ташаббусларга ундамоқда.

Нихоят "Ташаббус – 2012" танлови ғолибларининг номлари эълон қилинди.

"Энг яхши тадбиркор" йўналишида ғолибликни Жиззах шаҳридаги "Jizzax-Kuhinur" хусусий корхонаси раҳбари Холисхон Бобоева кўлга киритган бўлса, танловнинг "Энг яхши фермер" йўналишида бош соврин Қарши туманидаги "Бахт" фермер хўжалиги раҳбари Иброҳим Холёровга насиб этди. "Энг яхши хўнараманд" йўналишида Фарғона вилояти Риштон туманидан хўнараманд Мирзомасхор Ақромов ғолиб деб топилди. Ғолибларга Ўзбекистон Республикаси Президентининг совринлари – "Spark" автомобиллари тантанали равишда топширилди.

❖ Пойтахтимизда Ўзбекистон билан Хитой ўртасида савдо-иқтисодий ва сармоявий ҳамкорликни кенгайтириш бўйича бизнес-форум бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги томонидан ташкил этилган ушбу тадбирда икки мамлакатнинг ташқи иқтисодий алоқалар, савдо-саноат, сармоя, иқтисодиёт, нефть-газ, банк-молия, машинасозлик, қишлоқ ва сув хўжалиги, геология, кимё саноати, ахборот технологиялари, транспорт ва транспорт коммуникациялари, қурилиш, электрон маҳсулотлар ишлаб чиқариш каби соҳалар учун масъул вазирлик ва идоралари, компания ва концернлари раҳбарлари иштирок этди.

Анжуманда Ўзбекистон билан Хитой ўртасидаги ҳамкорлик алоқалари барча соҳаларда изчил ривожланиб бораётгани, бунда икки давлат раҳбарларининг учрашувларида эришилган келишувлар муҳим ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилаётгани алоҳида таъкидланди.

Бизнес-форум якунида Ўзбекистоннинг қатор компания ва корхоналари ҳамда Хитой ишбилармон доиралари вакиллари иштирокида кооперация биржа бўлиб ўтди. Унда хитойлик ишбилармонлар Ўзбекистонлик шериклар билан биргаликда қўллаб-қувватлашга ўзаро манфаатли лойиҳалар ишлаб чиқиш ва амалга ошириш юзасидан фикрлашиб олди.

❖ Андижон давлат университетида бўлиб ўтган кўргазмали семинар вилоятдаги таълим муассасаларида фаолият кўрсатаётган туман, шаҳар хотин-қизлар кўниталарининг бошланғич таълимлари фаолиятини янада такомиллаштириш масаласига бағишланди. Унда хотин-қизлар кўниталари бошланғич таълимлари раислари, талаба ва ўқувчи-ёшлар иштирок этди.

Семинарда хотин-қизлар кўниталари бошланғич таълимлари фаолиятини янада яхшилаш, уларнинг самарали ишлаши учун зарур услубий, таълимий, ҳуқуқий кўмак кўрсатиш юзасидан фикр-мулоҳазалар билдирилди. Илгор иш услублари ўрганилиб, таъкилот етакчиларининг билим ва тажрибалари оширилди.

Тадбир иштирокчилари университетдаги «Ораста қизлар» тўғараги, психологик ва ҳуқуқий маслаҳатхона, «Ибн Сино» саломатлик марказининг фаолияти билан яқиндан танишди. Тадбир доирасида намоиш этилган миллий ва замонавий либослар кўргазмаси барчага манзур бўлди.

❖ Тошкент давлат иқтисодий университетида туризм соҳаси учун кадрларни тайёрлаш ва уларни иш билан таъминлаш масалаларига бағишланган халқаро анжуман ўтказилди.

"Ўзбектуризм" миллий компанияси ҳамда мазкур университет ҳамкорлигида ташкил этилган тадбирда турли сайёҳлик ташкилотлари, вазирлик ва кўмиталар, дипломатик корпус вакиллари, мутахассислар иштирок этди.

Анжуманда туризмни янада ривожлантириш, туристик тармоқ имкониятларини кенгайтириш орқали юртимизга ташир буюраётган сайёҳлар сонини ошириш, хориж туризм таърибасини ўрганиш, олий ўқув юртли ва коллеж битирувчиларини иш билан таъминлаш, соҳада янги иш ўринларини ташкил қилиш масалалари атрофича муҳокама қилинди.

Анжуманда Ўзбекистон ва хорижий давлатларда туризм соҳаси учун кадрлар тайёрлашда эришилган ютуқлар, кадрларни ўқитиш тизимида малака алмашиш ва туризм секторида bosқичма-bosқич давлат ташкилотларини қисқартириш, кичик бизнес ва тадбиркорликнинг ролини ошириш масалалари таҳлил қилинди.

ЎЗА ва махсус мухбирларимиз йўллаган материаллар асосида тайёрланди.

ИСТИҚБОЛЛИ ҲАМКОРЛИК ЙЎЛИДА

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Фан ва технологияларни ривожлантиришни мувофиқлаштириш кўмитаси томонидан пойтахтимиздаги «Dedeman Silk Road» меҳмонхонасида ташкил этилган илмий конференция Германия ва Ўзбекистон ўртасидаги истиқболли ҳамкорлик алоқаларини мустақамлаш йўлидаги навбатдаги кадам бўлди. Тадбирда Германиянинг қатор университетлари, жамғарма ва илмий тадқиқот марказлари олимлари ўз тақдиротлари орқали ушбу мамлакат таълим тизими, шунингдек, илм-фан соҳасида амалга оширилаётган янги лойиҳалар, инновацион технологиялар ҳақида маълумот беришди.

— Форумни ўтказишдан қўланган асосий мақсад Германия, қалаверса, Европа Иттифоқи мамлакатлари билан яқин ҳамкорлик алоқаларини ўрнаттириш, — деди мазкур кўмитанинг халқаро муносабатларни ривожлантириш бўлими раҳбари Рустам Саидов. — Германияда илмий-техникавий фаолиятни қўллаб-қувватловчи қўллаб-қувватловчи жамғармалар мавжуд ва биз уларни Ўзбекистонга жалб қилиш ниятидамыз. Олимларимиз германиялик ҳамкасблари билан алоқаларни мустақамлаш, янги режа ва лойиҳаларни муҳокама қилиш мақсадида бугун шу ерга йиғилишган. Хусусан, 2013 йилдан бошлаб, «Горизонт — 2020» деб номланган янги дастурни амалга ошириш режалаштирилган. Етти йил-

га мўлжалланган ушбу дастур доирасида илмий тадқиқотларни ўтказиш учун 8 миллиард евро атрофида маблағ ажратилиши кўзда тутилган.

— Биз Ўзбек олимлари билан узоқ йиллардан буюн фан ва технологияларни ривожлантириш борасида ҳамкорлик қилиб келамиз. Бироқ замон талаблари йилдан-йилга ўзгариб, янги дастурлар ишга туширилмоқда. Бугунги тадбирда Германиянинг машҳур илмий-тадқиқот марказларидан ҳам вакиллар иштирок этишди. Бу ташкилотлар амалий ҳамда фундаментал тадқиқотлар соҳасида иш олиб боради. Мамлакатингизда илмий фаолиятни қўллаб-қувватлаш борасида катта ишлар амалга оширилаётганидан хабарим бор. Ўзбекистон таълим стандартларининг Европа таълим стандартларига уйғунлиги сиз билан ҳамкорлик қилаётган Европа мамлакатлари учун қулай имкониятларни яратди, — деди Германия таълим ва илмий тадқиқотлар федерал вазирлиги Россия ва МДҲ мамлакатлари билан алоқалар бўлими бошлиғи Михаил Шлихт.

Конференция доирасида Германия таълими ва илмий тадқиқотлари тизими, халқаро ҳамкорликни қўллаб-қувватлашга оид тақлифлар, Германия-Ўзбекистон ҳамкорлигига бағишланган маърузалар тингланди.

Висоло ҚАРШИБОВЕВА,
«Ma'rifat» мухбири

МУҲОКАМАДА — БУГУНГИ БОЛАЛАР АДАБИЁТИ

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида Болалар ва Ёшлар адабиёти кенгашининг йиллик ҳисоботи таълиқ қилиниб бўлиб ўтди. Унда бугунги Ўзбек болалар адабиётининг танилиб вакиллари, соҳа мутахассислари ҳамда адабиёт ихлосмандлари иштирок этди. Тадбир аввалида шўх олганлар мамлакатимизда адабиёт, хусусан, болалар адабиётига қаратаётган эътибор, мавжуд шароит ва унга муносиб бўлиш ҳақида гапирди.

Асосий маърузаларда ўтган 2011 йил давомида болалар учун яратилган асарлар ҳақида фикр билдирилиб, тақлиф-мулоҳазалар ўртага ташланди. Адабиётшунос олим, филология фанлари номзоди Раҳматилла Баракаев ўз маърузасида ўтган йили болалар учун чоп этилган китобларнинг ютуқ ва камчиликлари таҳлил қилиб берди. Содикжон Иноятов («Онамни соғиниб»), Худойберди Комиллов («Ким қандай ухлайди?») каби ижодкорлар тўпламлари ҳусусида алоҳида тўхталиб, уларнинг муваффақиятли изланишлари баробарида айрим танқидий мулоҳазаларини ҳам айтиб ўтди.

Шунингдек, болалар учун китоблар тайёрлаш жараёнида уларнинг ёш хусусиятларини эътиборга олиш, наشريёт ходимлари зиммасидаги масъулият ҳақида гапирди. Жаҳон болалар адабиётидан таржималар ижодкор бадий маҳоратини оширувчи, шу билан бирга, маънавиятимизни бойитувчи воситалардан эканини таъкидлади.

Шоир ва адабиётшунос, филология фанлари номзоди Дилшод Ражабов 2011 йили даврий матбуотда чоп этилган болалар учун аталган шеърлар ҳусусида маъруза қилди. Болалар адабиётининг кекса, ўрта ва ёш авлод вакиллари томонидан йил давомида эълон қилинган шеърлар асарларни бадий-эстетик ва маърифий-тарбиявий жиҳатларини инобатга олган ҳолда таҳлил қилиб, ижодий ютуқлар, ифода, бадий таъсирга доир айрим камчиликларни айтиб ўтди. Болалар шоирлари ижодида ўткир ижтимоий-фалсафий руҳдаги шеърлар ҳам алоҳида ўрин эгаллашини таъкидлади. Маърузачи Дўрмондаги «Ижод уйи»да бўлиб ўтган Республика болалар адабиёти кун-

ларида кашф этилган ёш истеъдод эгаларининг шеърли маҳоратига алоҳида тўхталиб ўтди.

Иштирокчилар томонидан айтилган болалар шеърини насрга нисбатан ривожланишда экани айтилиб, болаларга бағишланган прозаик асарлар кўпроқ яратилиши зарурлиги таъкидланди.

«Шарк» НМАК Болалар ва Ёшлар бадий адабиёти бўлими вакили нашриётда болалар учун чоп этилиши режалаштирилган янги адабиётлар ҳақида маълумот берди.

Бундан ташқари, йиғилишда болалар адабиётига доир илмий тадқиқотларни қўлайитириш, китобхонлик, олий ўқув юртиларида болалар ижодкорлари билан учрашувлар ташкил этиш, ижодкор ўқитувчиларни рағбатлантириш, улар ўртасида танловлар ташкил этиш, ижодий тўғарақлар фаолиятини жонлантириш, болалар адабиёт тарғиботида телевидение, радио, интернет ва матбуот нашрлари билан ҳамкорликни янада яхшилаш каби масалаларга эътибор қаратилди.

Б.ФАЗЛИДИНОВ

ДИҚҚАТ, ТАНЛОВ!

Мамлакатимизнинг турли ҳудудларида яшаётган ёш истеъдод соҳибларини аниқлаш, уларнинг истеъдодини юзага чиқариш учун зарур шарт-шароит яратиш ҳамда моддий қўллаб-қувватлаш мақсадида Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва «Ижод» жамоат фонди «Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Марказий кенгаши, Халқ таълими, Олий ва ўрта махсус таълим вазирликлари билан ҳамкорликда Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 21 йиллигига бағишлаб «Ватан ягонадир, Ватан биттадир» номли танлов эълон қилди.

Танловда 30 ёшгача бўлган ижодкорлар она Ватан тараннуми, юртимиздаги бунёдкорлик ишлари ҳамда ёшлик ва юртга садоқатни мадҳ этувчи шеърлар, ҳикоялар ва бадий-публицистик мақолалари билан иштирок этишлари мумкин.

Ижод намуналари матни 2 нусхада, компьютерда 1,5 интервалда терилган ҳолда тақдим этилади.

Юборилган ишларга иштирокчининг ўзи ҳақидаги таржимаи ҳоли, 10x15 ҳажмдаги 2 дона фотосурати ҳамда қўлёзманинг электрон шакли (компакт-дискда) илова қилинади.

Танловга юборилган ишлар 2012 йилнинг 31 майига қадар Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг Ёшлар билан ишлаш бўлимида қабул қилинади. (Манзил: «Ўзбекистон» кўчаси, 16-А уй, 6-қават. Тел.: 8 371 227-08-31)

Иштирокчиларнинг ижод намуналари Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ҳузуридаги Ижодий кенгашлар томонидан баҳоланади.

Қўлёзмалар эгаларига қайтарилмайди ва ёзма тақриз берилмайди.

Танлов ғолиблари мамлакатимиз мустақиллигининг 21 йиллиги байрами арафасида тақдирланади, уларга диплом ва пул мукофотлари тантанали равишда топширилади.

Ғолиблар қуйидагича тартибда аниқланади: 1та биринчи ўрин — диплом ва энг кам иш ҳақининг 20 баравари миқдорида пул мукофоти;

2та иккинчи ўрин — ҳар бирига диплом ва энг кам иш ҳақининг 15 баравари миқдорида пул мукофоти;

3та учинчи ўрин — ҳар бирига диплом ва энг кам иш ҳақининг 10 баравари миқдорида пул мукофоти;

5та рағбатлантирувчи мукофот — ҳар бирига диплом ва энг кам иш ҳақининг 5 баравари миқдорида пул мукофоти.

Шунингдек, танлов ғолибларининг ижод намуналари мустақиллигимиз байрами арафасида тўплам ҳолида нашр этилади.

Ташкилий кўмита

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Олимпиада синовлари олдида барча иштирокчилар, ота-оналар, ўқитувчилар, ҳакамлар ҳайъати аъзолари, аудитория раҳбарлари ва назоратчилар имтиҳонларнинг бориш тартиби билан таништирилди. Имтиҳон жараёнини кузатар экансиз, ҳар бир иштирокчининг синовларга кўли тайёргарлик билан келганига амин бўласиз. Имтиҳонларнинг ҳолиси ва ҳаққоний ўтишини таъминлаш мақсадида жараёнда ота-оналарнинг ҳам кузатуви таъминланди. Бу йилги синовларнинг адолат мезонлари асосида ўтишини таъминлаш ҳамда баҳолаш жараёнини такомиллаштириш мақсадида ҳакамлар ҳайъатини шакллантиришга янгича ёндашилди. Жумладан, синовларга Низомий номдаги Тошкент давлат педагогика университети, Ўзбекистон Миллий университети, Ўзбекистон дав-

даги 1-академик лицей ўқувчиси Малика Алиева биринчилиكنи кўлга киритди. Биология фанидан Тошкент тиббиёт академияси қошидаги академик лицей ўқувчиси Шаҳбоз Абдукаримовга тенг келадигани топилмади. Шунингдек, тарихдан Азизхон Холматов, географиядан Юлдуз Эгамбердиева, иқтисодиёт асосларидан Нозима Ўтамова барча тенгдошларидан ўзиб, голибликни кўлга киритди.

ВИЛОЯТДА БИРИНЧИ, ЭНДИ НАВБАТ СЎНГИ БОСҚИЧГА

Бухоро вилоятида ҳам академик лицей ва касб-хунар коллежлари ўқувчилари фан олимпиадаларининг учинчи босқичи муваффақиятли якунланди. Бухоро шаҳридаги 17-мактабда бўлиб ўтган олимпиадаларнинг вилоят босқичига жами 328 нафар — 2, 295 нафар — 3-босқич ўқувчилари қат-

на келинган. Бухоро вилоятида ҳам академик лицей ўқувчиси Шаҳбоз Абдукаримовга тенг келадигани топилмади. Шунингдек, тарихдан Азизхон Холматов, географиядан Юлдуз Эгамбердиева, иқтисодиёт асосларидан Нозима Ўтамова барча тенгдошларидан ўзиб, голибликни кўлга киритди.

СИНОВЛАР ЮКСАК МАРРАЛАРГА ЙЎЛЛАЙДИ

Умумтаълим мактабларининг битирувчи синф ўқувчилари ҳам айтини дамда умумтаълим фанлари олимпиадаларининг сўнгги учинчи босқичида ўз салоҳияти, билим ва иқтидорини намойиш этмоқда. Ўтган ўқув йилида бўлиб ўтган "Билимлар беллашуви" синовларида тобланган, касб-хунар эгаллашга қўлланган ўқувчилар учун мазкур танловнинг аҳамияти беқиёс. Шунинг учун ҳам барча иштирокчиларнинг фан олимпиадалари синовларига жиддий тайёргарлик кўрганларига шубҳа йўқ. Хусусан, Тошкент шаҳридаги умумтаълим мактабларининг битирув-

КЕЛИШУВ ВА ШАРТНОМА

улар қандай талабларга асосланади?

Таълим, фан ва маданият ҳодимлари касба уюшмаси Тошкент вилояти кенгаши томонидан ташкил этилган ўқув семинари «Таълим, фан ва маданият тизимидаги ташкилотларда ижтимоий шерикчиликни амалиётга татбиқ этиш борасидаги жамоа келишувлари ва шартномалари бандларининг бажарилиши ҳамда янги 2012—2014 йилларга мўлжалланган жамоа келишуви ва шартномаларини қабул қилишга қўйилган талаблар» мавзусига бағишланди.

Кенгаш раиси Адҳам Зоҳидов мамлакатимизда олиб борилаётган кенг қўламли ислохотлар, Юртбошимиз Исрол Каримовнинг «Юксак билим ва интеллектуал ривожланган авлодни тарбиялаш — мамлакатни

Kasaba uyushmalari hayotidan

барқарор тараққий эттириш ва модернизация қилишнинг энг муҳим шартини мавзусидаги халқаро конференциянинг очилиш маросимидаги маъруза-сида қайд этиб ўтилган вазибаларнинг адо этилишида касба уюшмаларининг роли хусусида фикр юритди. Шунингдек, семинарда Ўзбекистон касба уюшмалари Федерациясининг V қурултои қарорларига мувофиқ ҳодимларни ижтимоий-иқтисодий ва ҳуқуқий ҳимоялашни қучайтириш мақсадида белгиланган устувор йўналишларни амалиётга татбиқ этиш чора-тадбирлари, Федерация кенгашининг йиғилиши кун тартибидан ўрин олган масала, яъни «Тошкент вилояти касба уюшмалари ташкилотлари фаолиятини ўрганиш ва амалий ёрдам кўрсатиш борасида олиб борилган ишлар якунига бағишланган масала юзасидан амалга оширилиши зарур бўлган ишларга эътибор қаратилди.

Ўқув семинарида, шунингдек, вилоят кенгашининг ижтимоий-иқтисодий ҳимоялаш бўлими мудири Рустам Тожиевнинг «Янги қабул қилинадиган жамоа келишуви ва шартномаларига қўйилган талаблар» мавзусидаги чиқиши ва Юқори Чирчиқ туманидаги 7-мактаб жамоасининг 2011 йил якунига бўйича иш берувчи ва бошлангич касба уюшма қўмитасининг ҳисоботлари тингланди.

О.ОЧИЛОВА

Фан олимпиадаси:

ИҚТИДОРЛИЛАР КАШФ ЭТИЛМОҚДА

лат жаҳон тиллари университетининг тажрибали профессор-ўқитувчилари, Тошкент давлат юридик институтидан эса ҳар бир саволга тегишли йўналиш бўйича кафедрадан бир неча нафар мутахассислар иштирок этишди.

— Имтиҳонларни икки босқичда, ёзма иш ва тест шаклида топширдик, — дейди иштирокчилардан бири, Жаҳон тиллари университети қошидаги 1-академик лицей ўқувчиси Фаёза Нуриллаева. — Мен француз тили йўналиши бўйича билимимни синовдан ўтказмоқдам. Тайёргарлик жараёнида устозларим ёрдамида сўз бойлигим ва саводхонлигимни оширишга, грамматика қоидаларини яхши ўзлаштиришга ҳаракат қилдим.

Кимё, биология ва физика йўналиши бўйича беллашаётган ўқувчилар учун лаборатория машғулотлари ўтказилиб, уларнинг керакли жиҳозлардан мустақил фойдалана олиш, амалий иш юзасидан ҳулоса чиқариш бўйича эгалланган кўникмалари баҳоланди.

Ниҳоят, орзиқиб кутилган дақиқалар келди. Голиблар номи эълон қилинар экан, жорий йилда она тили, инглиз тили, тарих ва ҳуқуқ фанларидан ўтган йилгиларга қараганда балларда — кўрсаткичларда ўсиш кузатилгани эътироф этилди. Она тили йўналишида ЎЗМУ қошидаги С.Сирожиiddinov номидagi академик лицей ўқувчиси Лобар Абдухамидова, инглиз тилидан шу лицей ўқувчиси Қахрамон Алламбергенов голибликни кўлга киритган бўлса, рус тили бўйича ЎЗДЖТУ қоши-

нашдилар. Иштирокчиларнинг 359 нафарини касб-хунар коллежи, 264 нафарини эса академик лицей ўқувчилари ташкил этди. Юқори савияда ташкиллаштирилган фан олимпиадаларининг вилоят босқичида асосан олий ўқув юрталарининг тажрибали профессор-ўқитувчиларидан таркиб топган 119 нафар ҳакамлар ҳайъати аъзолари ўқувчилар билимини баҳолаб боришди.

— 17та умумтаълим фанидан ўтказилган синов натижаларига кўра академик лицей ўқувчилари юқори натижаларни қайд этдилар, — дейди вилоят ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармаси мутахассиси И.Толибов. — Жорий йилда 3-босқич голиби бўлган 43 нафар ўқувчининг 35 нафари айнан академик лицейларнинг 3-босқич ўқувчилари эканлиги бизни қувонтирди. Барча голиб ўқувчиларнинг навбатдаги энг муҳим босқичда вилоятимиз шаънини муносиб ҳимоя қилишлари учун зарур шарт-шароитлар яратилмоқда.

— Бугун биология фанидан олган билимларимни яна бир қарра синовдан ўтказдим, — дейди биз билан суҳбатда Бухоро юқори технологиялар муҳандислик-техник институти қошидаги 2-Қоровулбозор академик лицейи ўқувчиси Нилуфар Фулмонжова. — Барча рақибларимнинг билим ва салоҳияти юқори эканлигига амин бўлдим. Шундай бўлса-да тест, ёзма ва лаборатория иши бўйича ўтказилган синовлардан жами 96 балл тўплаб,

чи синф ўқувчилари ўртасида ўтказилган фан олимпиадаларининг шаҳар босқичида ҳам айтини шу жиҳатларга гувоҳ бўлиш мумкин.

Олмазор туманидаги 243-мактабда бўлиб ўтган мазкур танловда дастлабки босқичларда иштирок этган қарийб юз минг нафар қатнашчилар орасидан сараланиб, биринчи, иккинчи ва учинчи ўринларни кўлга киритган 550 нафар ўқувчи иштирок этди. 17 фан йўналишида бўлиб ўтган синовларда ўқувчиларнинг мактабда эгаллаган назарий ва амалий билим, кўникмалари баҳоланди. Ушбу билимлар кимё, физика ва биология фанларидан ёзма иш, тест синовлари ҳамда лаборатория топшириқлари асосида аниқланган бўлса, қолган фанлардан ўқувчилар ёзма иш ва тест саволларига жавоб бердилар.

Дастлаб, ҳар бир иштирокчи, ота-оналар ва ўқитувчилар яна бир бор олимпиада тартиб-қоидалари билан таништирилди. Шунингдек, ҳар бир жараёни пухта ташкил этиш мақсадида зарур шарт-шароитлар яратилиб, ўқув-лаборатория компьютер ва нуска қўчириш жиҳозлари шай ҳолатга келтирилди.

Бугун ҳам синовлар давом эттирилмоқда. Голиб ўқувчилар ҳамда устозлар мутасаддилар томонидан муносиб рағбатлантирилди.

Санобар ЖУМАНОВА,
Сора ТОШЕВА,
Санжар РУСТАМОВ,
«Ma'rifat» мухбирлари

ИХТИРОЛАРГА ЙЎЛ ОЧИЛМОҚДА

«Март — кимё, биология, физика фанлари ойлиги» якуни муносабати билан Олмазор тумани Халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими томонидан 46-умум-

таълим мактабида фестивал ўтказилди. Тадбирда тумандаги мактабларнинг физика фани ўқитувчилари, ўқувчилар ҳамда методистлар иштирок этишди. Физика фанидан тайёрланган ижодий ишлар, кўргазмалари

қуруллар ва ўқувчилар қўллари билан ясалган техник воситалар кўргазмаси ташкил этилди. Яратилган физик асбоб-ускуналар, кичик иxtи-ролар ўқувчилар тенгдошлари ясаган ҳар бир детални қизиқиш билан ўрганаётганлигининг гувоҳи бўлди.

— Аслида фан ойлари уюштирилишининг мақсади ҳар бир ўқувчи иқтидорини юзга чиқариш, методик жиҳатдан энг сара иш тажрибаларни оммалаштиришдан иборат, — дейди методист Н.Парпиев. — Биз бугун худди шундай мақсаднинг амалдаги тасдиғини кўриб турибмиз. Фестивал давомида соғлом рақобат муҳити яратилиб, мактаблараро физика фанидан турли номинациялар бўйича ўтказилган мусобақаларда 224-мактаб жамоаси

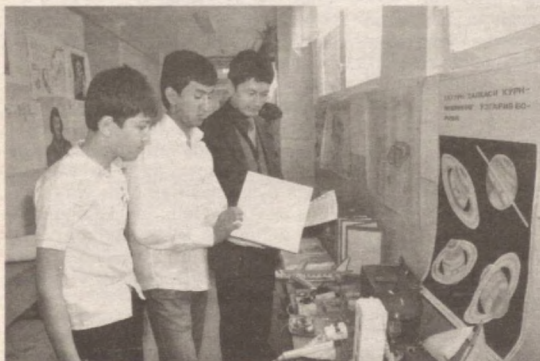

биринчи, 315-мактаб иши иккинчи ва 46-мактаб физика билимдонлари учинчи ўринларни эгаллашди.

Шунингдек, мазкур фестивал сўнггида яна бир тадбир ташкиллаштирилди, барча йиғилганлар маънавий хордиқ чиқариш мақсадида «Ораста қизлар» кўрик-танловининг томошабинига айла-

нишди. Эпчил ва зукко қизларнинг ҳар жиҳатдан маҳорати ва орасталиги синовдан ўтказилган мазкур танловда 1-, 11-, 46-мактаб иштирокчилари муносиб ўринларни эгаллашди.

МУХБИРИМИЗ
Суратлари Б.РИЗОҚУЛОВ
олган.

ЮКСАК МАЪНАВИЯТНИ ЁШЛАР ТАРБИЯСИ

бунда эстетика йўналишидаги фанларнинг аҳамияти катта

Бугун юртимизда униб-ўсайтган ёшларимиз нафақат билим жиҳатдан, балки ўзининг маънавий қиёфаси, одоб-ахлоқи билан ҳам кўпчиликнинг ҳавасини келтиради. Бу, албатта, таълимнинг тарбия билан уйғун ҳолда олиб борилаётгани натижасидир. Хусусан, ўқувчи-ёшларимизнинг маънавий тарбиясига, эстетик дидининг шаклланиши, энг муҳими, уларни ўз қизиқишларига мувофиқ муайян бир касбга йўналтириш борасида меҳнат таълими, тасвирий санъат, мусиқа маданияти ҳамда чизмачилик фанларининг ҳам аҳамияти катта бўлмоқда. Табиийки, умумтаълим мактабларида бошқа фанлар сингари ушбу фанларни ҳам чуқур ўргатишга алоҳида эътибор қаратилган. Апрель ойида умумтаълим мактабларида эстетик йўналишдаги фанлар ойлиги ўтказилади. Фан ойлигини ўтказиш бўйича дастлаб барча умумтаълим муассасаларида тadbirlar режасини ишлаб чиқиш ва улардан барчанинг бохабар бўлиши учун фан ойлиги бурчагига жойлаштириш тавсия этилади.

Жумладан, меҳнат таълими фан ойлигини ўтказишда таълим муассасаларида ўқув-тарбия жараёнининг сифатини, фан ўқитувчиларининг педагогик маҳоратини ошириш, уларнинг қобилиятини рўёбга чиқариш баробарида ривожланиб бораётган ахборот-таълим муҳити шароитида мустақил равишда фаолият кўрсата олиш ва ахборот оқимидан оқилона фойдаланиш кўникмаларини шакллантириш масалаларига ҳам эътибор қаратиш мақсадга мувофиқ. Шунингдек, умумий ўрта таълим мактабларида меҳнат таълими фанини ўқитишда қўлланилаётган инновацион-педагогик технологиялардан самарали фойдаланиш орқали ўқувчиларнинг билим, кўникма ва малакаларини шакллантириш, синфдан ва мактаб-

Шунингдек, очик дарслар кузатилиб, таҳлил қилинади, кутубхона фонди, фан хоналарини жиҳозлаш ва кўргазмалар билан бойитишга ёрдам берилади. Касбга йўналтириш ишлари ташкил этилиб, бу борада ҳам илғор, тажрибали ўқитувчилар олиб бораётган ишлар ўрганилади ва оммалаштирилади.

Фан ойлигининг биринчи ҳафтасида ўқувчиларнинг шу фан бўйича эгаллаган билим самарадорлигини аниқлаш мақсадида кириш тестлари ўтказилиши, натижалар таҳлил қилиниши, методбирлашма аъзолари томонидан мураккаб мавзулар бўйича дарс ҳамда синфдан ташқари тadbirlar

малар ташкил этилади. Шунингдек, мактаб ўқувчилари, ижодкор ўқитувчилар, тўғра раҳбарлари, таниқли халқ усталари ва тadbirlar билан давра суҳбатлари, мастер класслар ҳам ўтказиш мумкин.

Фан ойлиги муносабати билан барча мактабларда, мактабдан ташқари таълим муассасаларида "Балли, қизлар", "Сиз ўзининг фаришта-си", "Бир йигитга қирқ хунар оз", "Менинг келажакдаги орзуим", "Мен танлаган касб" каби мавзуларда бадиий кечалар, кўрик-танловлар, давра суҳбатлари, зукколар беллашувини ташкил этиш ҳам айни муддаодир. Ушбу кўрик-танлов дастурлари меҳнат таълими ўқитувчилари томонидан ишлаб чиқилади.

Тadbirlar жараёнида жойлардаги "Kamolot" ёшлар ижтимоий ҳаракати, "Barkamol avlod" болалар техник ижодиёт марказлари ва "Маҳалла" jamoat фонди билан яқиндан ҳамкорлик қилиш лозим.

Эстетик йўналишдаги фанлар туркумига кирувчи мусиқа маданияти фани ҳам ўқувчиларнинг маънавий, бадиий ва ахлоқий маданиятини шакллантиришга, миллий гурур ва ватанпарварлик туйғуларини юксалтиришга, ижодий маҳоратларини ўстиришга хизмат қилади.

Мусиқа фани бўйича ташкил этилган «Фан ойлиги бурчаги»да мумтоз ва жаҳон мусиқа дурдоналарини яратган композиторлар, бастакорлар, Ўзбекистонда ўтказилаётган мусиқа фестиваллари, ўзбек,

яхши буклетлар, рефератлар, ўқувчилар томонидан тайёрланган энг сара мустақил ишларни интернет ҳамда оммавий ахборот воситаларида ёритиб боришга эътибор қаратилса, уларнинг фанга бўлган қизиқишлари янада ошади.

Ўқувчиларнинг маънавий дунёсини ҳар томонлама бойитиш, уни тўғри йўналтиришда ҳар бир фаннинг, жумладан, тасвирий санъатнинг ҳам алоҳида ўрни бор. Маҳоратли тасвирий санъат ўқитувчиси ўқувчиларни теvarak-атрофни, бориқни кузатиб, уни онгли идрок этишга ёрдам беради, уларда эстетик ҳис-туйғуларини шакллантиради. "Бориқни идрок этиш", "Санъатни идрок этиш", "Натурага қараб тасвирлаш" ва "Композицион фаолият" йўналишлари бўйича мавзулар мазмунини ёритиб бериш мақсадида ўқитувчилар тасвирий санъат машғулотларини кўпроқ амалий жиҳатдан табиат кўйида ўтказишлари, музейларга саёхатлар уюштиришлари тавсия этилади. Бу билан ўқувчиларда табиатга онгли муносабат, жонажон ўлкамизга бўлган меҳр-муҳаббат туйғуларини янада ошади.

Фан ойлиги давомида тасвирий санъат ва чизмачилик йўналишида ижод қилган рассомлар ҳақида маълумот бериш, фан янгиликлари билан таништириш ҳамда уларнинг ижод намуналаридан кўргазмалар ташкил этиш ўқувчиларни касб-хунарга йўналтириш борасида ҳам аҳамиятга эга. Шунингдек, ушбу фанлардан "Билимдонлар ва ижодкорлар" каби турли мавзулар асо-

Апрел — эстетик yo'nalishdagi fanlar oyligi

дан ташқари ишларнинг ўқув жараёнида фан узвийлигини таъминлаш ҳамда Давлат таълим стандарти талабларини бажаришда ўқитувчи ва ўқувчиларнинг ижодий ҳамкорлиги асосида "Устоз-шогирд" аънаъасини такомиллаштиришга жиддий эътибор қаратиш муҳим саналади.

Фан ойликлари доирасида соҳа тараққиётига катта ҳисса қўшаётган педагог олимлар, тadbirlarчилар, шунингдек, "Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси" кўрик-танлови ғолиблари, республика ва халқаро фан олимпиадаларида ғолиб бўлиб, имтиёзли равишда олий ўқув юртларига кирган собиқ ўқувчилар билан учрашувлар, давра суҳбатлари ташкил этилади.

Фан ойлиги даврида ҳафтининг бир куни белгиланиб, очик эшиклар куни ташкил этилади. Унда мазкур фанлар билан боғлиқ соҳаларда фаолият юритаётган мутахассислар иштирок этиб, уларнинг соҳа ва фан ривожига қўшаётган ҳиссаси кўрсатиб ўтилади.

лар ишланмалари тайёрланиши лозим.

Фан ойлигининг 2-, 3-ҳафтасида турли тadbirlar, намунали очик дарслар, "Энг яхши фан хонаси", "Энг яхши дарс ишланмалари", "Ижодкор ўқитувчи" кўрик-танловларини ўтказиш, ҳудудда жойлашган турли маданий-маърифий масканлар ва ишлаб чиқариш корхоналарига саёхатлар уюштириш, 4-ҳафтасида эса ўқувчилардан яна тест олинди, олдинги натижалар билан киёсланиши, амалга оширилган ишлар, ўтказилган тadbirlar бўйича таҳлиллар, хулосалар умумлаштирилиб, методбирлашма йиғилишларида ўрганилиши ва аниқланган бўшлиқларни тўғрақ машғулотларида ёки турли тadbirlar орқали тўлдириш мақсадида мувофиқдир. Бундай тadbirlarни мактабларда, ижодиёт марказларида ва истироҳат боғларида ўтказиш мумкин. Тadbirlar ўтказиладиган жойлар байрамона тарзда безатилиб, турли йўналишлар асосида кўргаз-

жаҳон мусиқа чолғулари ҳақидаги қизиқарли маълумотлар берилиб, ўқувчилар фан янгиликлари билан таништирилади. Уларнинг мустақил ишлашлари учун соҳага оид қизиқарли саволлар, бошқотирмалар, ребуслар тузилади, илғор иш тажрибаларидан намуналар ўз аксини топади. Ноаънавий очик дарслар ташкиллаштириш, дарслик муаллифлари, бахшилар, ҳофизлар, бастакорлар билан давра суҳбатларини ташкил этиш, ҳудуддаги мусиқа билим юртларига, санъат музейларига саёхатлар уюштириш, "Мустақил Ўзбекистоним", "Келажак бизники", "Мен Ватанни қуйлайман", "Истиқлол юлдузчалари", "Хур Ватан болалари" мавзуларида тadbirlarни ташкил этиш ҳам катта аҳамиятга эга. Шу билан бирга, фан ойлиги давомида бажарилган ишлар, ўқитувчиларнинг иш тажрибаларини оммалаштириш бўйича ташкил этилган тadbirlar, ноаънавий ўтказилган очик дарс ишланмалари, энг яхши медиа-дарс, энг

сида тadbirlar, синфлар кесимида кўрик-танловлар ташкил этиш фойдадан холи бўлмайди. Замонавий педагогик технологиялар, интерфаол усуллардан фойдаланиб ноаънавий очик дарслар ташкил этиш, рассомлар билан учрашувлар ва илғор тажрибали ўқитувчилар билан давра суҳбатлари уюштириш тавсия этилади.

Умумий ўрта таълим мактабларида ўтказилган ҳар бир фан ойлигининг якуни методбирлашма ва чорак якунида мактаб методика, педагогика кенгашларида муҳокама қилинади. Туман (шаҳар) халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлимлари умумий ўрта таълим мактабларида олиб борилаётган ишларни мувофиқлаштириб бориш билан биргаликда, туман миқёсида ҳам тadbirlar ўтказиш-ни йўлга қўяди.

Оила бағрида жамиятнинг энг катта бойлиги бўлиши болалар камол топади, бобомерос қадриятларимиз ардоқланади, авлоддан авлодга ўтади. Сухбатдошимиз — филология фанлари доктори, Республика «Оила» илмий-амалий маркази қошидаги «Алла уйи» маданий-маърифий маркази раҳбари Мунаввара Ёқуббекова удум, аънана, урф-одат ва қадриятларимиз моҳияти ҳар бир хонадонга етказилиши, турмуш қуришга чоғланаётган ёшлар мўъжизавий қўшиқ бўлиши алла айтишни билиши зарур, деб ҳисоблайди. Қадриятларимиз тарғиботчиси, оилапарвар олма билан мулоқотимиз ҳам аёл, оила, боқий қадрият ва аънана, ёшларни турмушга тайёрлаш, уларга касб-хунар ўргатиш, муаллимлик саодати ҳусусида кечди.

— Ҳар бир инсоннинг ўз руҳий олами бўлади. Бу оламда унинг учун энг қадри, энг суюмли бўлган унутилмас чехралар, лаҳзалар, эътиқод ва қадриятлар яшайди. Оламиниздаги энг муҳим нукта, барча эгуликларни бирлаштириб турувчи марказ эса оиладир. Оила — дийдор ва соғинчлар бешиги. Биз ҳеч бир маконда ўзимизни оила даврасидагидек хотиржам, хушбахт сезмаймиз. Ютқуларимиздан севи-ниб, гурунлабдиганлар ҳам, аввало, оиламиздагилар. Йўлдан тойсак — йўллайдиган, қийналасак — кўмакка шошилиб қўлайдиганлар ҳам оиламиз аъзолари. Уларнинг ниятлари эзгу, хизматлари беминанат.

Норасида гўдак чинқириб ёруғ дунёга келади. Уни оила ўзининг иссиқ бағрига олиб юпатади, ювиб-тараб парвариш қилади. Мурғак жонлар шу муқаддас ва пуриқмат масканда яхши-ёмоннинг фарқини англайди, ҳар жиҳатдан камолга етати, қариндош уруғларига, эл-юртига хизмат қилишни ўрганади.

Вақти-соати келиб, оила паноҳида вояга етган навқирон инсоннинг ўзи ҳам оила қурди. Катта оила унга кўрсатган меҳру мурувватни кексаёғи қолган ота-онасига, бобо-бувнисига қайтаради. Оиланинг олтин қўрғонидagi асрлар давомида барпо бўлган аждодлар аънаъасини давом эттириб, янги авлодларга паноҳ бўлади, раҳнамоллик қилади.

Оилавий муносабатлар, эзгу удумлар, ҳикматга бой аънаёлар ва отамерос ашвлар олтин қўрғон ичидagi бебаҳо хазинадир. Бу хазина халқни халқ, миллатни миллат қилиб турувчи маданиятимиз ва маънавиятимизнинг ўзатиши ташкил этади. Шу маънода бизда ибрат олаи бўладиган, қиройли ҳаёт қуриб келаётган оилалар кўп.

— Айни пайтда баъзи ёшлар оила қуришга енгилроқ қарашмоқда. Яъни йигит-қизлар ҳавас билан муҳаббат чегарасини ажратмасдан никоҳга рози бўлишяпти. Шу тарзда тез ёнган алангалар баъзида тез сўниб, оила иккига бўлимоқда. Сизнингча, ёшларнинг оиласи мустаҳкам бўлиши учун нималарга амал қилганлари маъқул?

— Шоирларимиздан бири ёшларга: «Ишқ бошқа, ҳавас бошқа, бу йўлда хато қилма», дея ўғит берганида, мутлақо ҳақ эди. Балогат ёшидаги ўткинчи туйғуларга берилиб, охирида аттанг деб қолганлар ҳам учраб туради. Ана шундай ҳолга тушиб қолмасликларни учун ёшларни миллий аънаъаларимиздаги сингалган таъомилларга таяниб оилага тайёрланган маъқул.

Абу Али ибн Сино, Абу Райҳон Беруний, Абу Наср Форобий, Юсуф Хос Хоким, Абу Бакр ар-Розий, Амир Темур, Алишер Навоий, Абдулла Авлоний, Абдурауф Фитрат каби буюк аждодларимизнинг маънавий меросида мазкур масалаларга тааллуқли қимматли фикр ва мулоҳазалар баён этилган.

Амир Темур «Турмуш тузукларида»: «Ўғилларни, набираларим ва қариндош-уруғларимни ўйлан-тирмоқ ташвишида келин изламоқда эътибор бердим», — деса,

Алишер Навоий «Махбул-қулб» асарининг «Ўйланиш ва хотинлар тўғрисида»ги фаслида уйланиш, оила одоби, фарзанд тарбияси масалаларига алоҳида тўхталади.

Абдурауф Фитрат «Оила» китобида оила қуриш бўсағасидagi ёшлар тўрт нарсасига: мол, насаб, ҳусн ва имон-эътиқодга эътибор қаратишлари зарурлигини таъкидлайди. Бу ўринда «мол» — рўзгор тебратиш учун етарли маблағнинг

тишини билиши, энг қиройли, энг таъсирчан, сара аллаларни ёд олиб, бу борадаги лаёқатини онгли равишда ошириб бориши зарур. Шу боис, 2009 йил 29 августда Республика «Оила» илмий-амалий маркази ҳузурида «Алла уйи» маданий-маърифий маркази ташкил этилди. Марказ ёш оналарга, балогат ёшдаги қизларга алла айтишни ўргатиш, шу йўналишда турли маърифий тад-

ДИЙДОР ВА СОҒИНЧЛАР БЕШИГИ

бўлиши; «насаб» — наслий касалликларнинг бўлмаслиги ва ижтимоий маъво, маънавий савиядаги тенгликка таяниш; «ҳусн» — эр-хотиннинг ўзаро мос бўлиши ва «имон» — маънавий пок ва ахлоқли бўлишни аниглади. Оила қуришга чоғланаётган эркак ва аёл ана шу тўрт масалада мос тушуши лозим ва шундангина уларнинг турмуши бахтли, насли пок бўлишини уқтиради. Фитратнинг тенглик ҳақидаги фикрига алоҳида эътибор қаратишни истардим. Икки хил оилада тарбия олган ёшлар баъзан: «Биз бир-биримизни севдик. Бизга ота-онамизнинг қимлиги аҳамиятсиз», деб оёқ тираб олиб турмуш қуришди. Тўйдан кейин икки ёшнинг дунёқарашини тўқнашди.

Менимча, ёшлар оила учун зарур маънавий, тиббий, иқтисодий, ҳуқуқий, психологик билимларни пухта ўрганиб, ўзаро мосликларига ишонч ҳосил қилгандан сўнггина никоҳга қирганлари маъқул. Мустаҳкам оила қуриб, унда меҳру оқибатга асосланган барқарор соғлом муҳит яратиш ҳар бир инсоннинг аждодлари, келажак авлодлари, яшаб турган жамият олдидagi муҳим масъулияти, шарафли бурчидир.

— Аҳён-аҳёнда буюиларимизнинг невараларига алла айтаётганини эшитиб қоламиз. Келинлар эса бунга бироқ ийманайётгандек туюлади менга...

— Баъзи оналаримиз аллани ухлатувчи восита ёки эрмак деб ўйлашади. Халқимиз кўнгил хазинасида гўдакларга бешиқ бошида қуйланувчи жуда кўп алла қўшиқлари мавжуд.

Алла ихро этилаётганда сокин қуй, қуйма сатрлар, онанинг малохатли ҳаракатлари, эркаклар қўллари, ҳиссиётга тўла овози, меҳрибон нигоҳи бир бутун ҳолда жамланиб, қудрат касб этувчи мўъжизага айлангандек бўлади. Қолаверса, халқ аллаларида ўзбек оиласида фарзанда сингдирилиши керак бўлган барча низоимий тушуначлар ўз аксини топади. Эътибор берайлик: бир сатрда қизалоқлар «Гул ичидан танлаб олган гулу райҳоним, алла», дея эркакларга, бошқачада ўғил болалар: «арслоним», «ботирим», «аллим» дейилади. Алла онанинг қаровли, ундови, меҳри бор. Қўшиқнинг умри боқийлиги ҳам шундан бўлса керак.

Бизнингча, она бўлиш бўсағасида турган ҳар бир қиз алла ай-

бирлар ташкил қилиш билан шуғулланади. Талабгорлар билан масофадан туриб мулоқот қилиш мақсадида allayui@mail.ru электрон манзилни, fikr.uz сайтидаги allayui блогини ташкил этганимиз. Қизларимиз чеварлик, пазандлик қатори оилага тайёрланганда алла ўргансалар ёмон бўлмасди.

— Онам бир нарсани кўп тақдорлар турарди. Ёши каттароқ бўлса-да, аммаси укасини, яъни онамнинг дадасига биринчи бўлиб салом берган пайтлари кўп бўлар экан. Бир кун ёш қиз — онам ҳайратланиб, сўрабди: «Амма, дадам Сиздан анча ёш бўлса, ҳар доим биринчи бўлиб салом берасиз?» Шунда у: «Қизим, эркак киши ярим пир бўлади, қолаверса, дадангнинг илми кўра», деб жавоб қайтарибди.

Қўриниб турибдики, қадимда ота-оналар, буюи-аммалар фарзандларни, ёшларни ибрат, намуна бўлиш йўли билан тарбиялашган. Бу каби мисолларни ана кўпалаб келтириш мумкин. Шундай эмасми? — Дадам Мухаммадхон Саидхонов Республикада хизмат кўрсатган маданият ходими, ўз даврининг етук иқтисодчиси эдилар. Бадиий сўзни қадрайдиган, маърузалари билан ҳаммани лол қолдирадиган билимдон шахс бўлгани учунми, унга барча «Домла» дея эҳтиром билан муножаат қиларди. Онам Озодхон Жалилова ўқимишли, фикри теран, жамият ва жамоат ишларида илгор, фаол аёл эдилар. Бобом, буюим, аммам, тоғаларим ҳам тарбиямизга жиддий таъсир кўрсатган.

Оилада биз билан маънавий суҳбатлар ўтказиш, хотирамизни ўстириш, шеър ёдлатиш, мантиқий жумбоқлар ейтириш, шахмат, шашка ўйнатиш, рўзгор юмушларига ўргатиш билан алоҳида шуғулланарди. Вояга етгач, тўртала фарзанд ҳам филология йўналишини танладики. Барчамизда шеър машқ қилиш, турли кеча ва тадбирларга саҳнаномалар тузиш, илмий мақолалар ёзишга лаёқат шаклланди. Вақти келиб, биз ҳам турмуш ўртоғин билан фарзандларимиз ўз замонасининг билимдон, ўқимишли, лаёқатли кишилари бўлиши учун астойдил ҳаракат қилдик. Энди набиралар тарбиясига ҳам ўқимашларимиз.

— Ўзбек оилалари уйдаги гапини қўбача чиқаришмаган. Уйда ўғил фарзандлар ҳар қанча етишмовчилик бўлса

ҳам сабр қилишган, касб-хунар ўрганишган. Келинлар эса хушфеллиги, оқиллиги, тадбиркорлиги билан оилага фойз қиритган. Ёши улуглар ҳам оилани муқаддас билиб «Қудачилик — минг йилчилик» деган мақолга амал қилишган, ёшларимиздан панд-насихатларини аяммаган. Бу каби удумларимизни ҳозирги ёшларга қай шаклда етказган маъқул деб ўйлайсиз?

— Ўзбек оиласи ўзига хос ижтимоий этнопсихологик ҳусиятларга эга. Серфарзандлик ва болақонлик, катталарга ҳурмат ва кичикларга мурувват, эркакларнинг оиладаги юқори маъқеи ва аёлларнинг мўминалиги, келин ва қайнона муносабатларининг ўзига хослиги, бобо ва буюиларнинг раҳнамоллиги. Шу билан бирга, замон талабига мос бўлган ёш авлоднинг ҳаётга тайёрлаш ва унинг бахтли келажagini таъминлашда аънаъавий удум, усул ва тасаввурларнинг сақланганлиги.

Асримизнинг шитобли ҳаётий оқими, ранг-баранг ахборот ва

Боқий қадриятлар

болага қирқ хунар оз», дея ўғит берган. Халқимизнинг асрлар давомида шаклланган дунёқараш ва нуқтаи назари бўйича, хотин-қизлар хонадоннинг қўриқ, файзу оройиши бўлиши билан бир қаторда, оила ор-номуси, ишонч-эътиқоди, аънаъа ва удумларининг асровчисидир. Ана шу буюк масъулият боис, ўзбек оиласида қизлар тарбиясига алоҳида эътибор қаратилади.

Оналар, буюилар, эгачи, янгалар қизалоқларни чақалоқлигидан бошлаб ўзига хос парвариш ва таълим-тарбия тизими асосида келажак ҳаётга тайёрлаб келган. «Сепи бўлгунча, эпи бўлсин» каби фикр-қарашга асосланиб, қизларни кўл меҳнати ва турли хунарларга ўргатиш муҳим ўрин тутган. Уддабурдон, ҳар қандай ишни қойиллатадиган қиз-жувонларни маҳалла-қўй, қариндош-уруғлар: «Ўн бармоғида ўпта хунари бор» деб мақтаганлар. Уларни ҳаммага ибрат қилиб кўрсатганлар. Ҳаётда керак бўладиган муҳим хунарлардан хоҳабар бўлиш меҳнатсеварлик, баркамоллик, мукамаллик нишонаси, зеҳну заковат белгиси саналган.

Ҳозирги қўнда ҳам қиз-жувонларга тикувчилик, каштачилик каби хунарлар билан бир қаторда дўппидўзликка махсус ўргатиш кўпчилик оилаларда кенг тарқалган. Дўппи — халқимизнинг қадимий ва ҳаммаша навқирон — умрбоқий миллий либоси, ўзбек бадий каштачилик меросининг ажралмас дурдонаси ва халқ амалий санъатининг ўзига хос қўркам турларидан бири. Ўзбек миллий аънаъавий кийимлари орасида кенг оммалашган, қиз-жувонларни жуда қизиқтирадиган, тайёрлаш учун қўлай бош қийими. У қириб бормаган, муҳим ўринлашмаган хонадонни топиш қийин. Дўппи оросталик талабларига тўлиқ жавоб бериши билан бир қаторда, халқимизнинг нафосат меърилари, диди ва завоқи билан боғлиқ эҳтиёжларини ҳам қондиради. Шу боис, дўппи ўзбек халқи билан чамбарчас боғланган тимсолга, миллий рамзга айланиб кетган.

Дўппидўзлик ҳунари сабоқлари, тарихан оила аъзоларининг ўстоз-шогирдлик муносабатлари асосида амалга ошириб келинади. Сабоқлар жараёнида қиз-жувонларга фақат хунар сирларигина ўргатилмайди, балки миллий гурур, нафосат ҳисси, меҳнатсеварлик, бунёдкорлик, сабр-бардошлилик изланувчанлик, ғайратчилик, тадбиркорлик сифатлари ҳам сингдириб борилади. Бу уларнинг муҳим дўппидўз ҳунаридан бўлиб етишсини баробарида, баркамол шахс сифатида камол топишлари учун хизмат қилади.

— Қадим хунарлар баробарида замонавий хунарлар ҳам ҳаётимизга қириб келмоқда.

— Боламга компьютерни ўргатиш учун аввал ўзим курсга қатнадим», деган эди бир танишимиз. Техник асбобларни таъмирлаш, автоуловлар таъмири, хуллас, меҳнатнинг барча тури-тарбиячи. Болаларимизни меҳнат тарбиясига ишонайлик.

— Сиз муаллимлардаги қайси фазилатни алоҳида қайд этган бўлардингиз?

— Устоз, муаллим бўлиш — буюк шараф, шу билан бирга, улкан масъулият. Бу масъулият муҳтарам зот бўлиши устозларни тинмай излашни, ўз устиди ўйлашга, неча-неча туналарни бедор ўтказишга, ҳар бир шогирдининг тақдирини, келажак ҳақида қабуришга мажбур этади. Мен тиниб-тичмас, фойдали устозларни қадрлайман. Бугунги устозлар ўз сабоқларини, ўғитларини интернет орқали бутун оламга ушатишлари мумкин. Демакки, сабоқлар оламга татигули бўлиши керак.

Қурбонбой МАТҚУРБОНОВ суҳбатлашди.

Ўғлим!
Одамлар кечкурун уйларига шошиладилар. Нега дейсанми? Ҳа, яша! Болалари, оиласи бағрига шошилади. Инсон оиласи бағрида эртанги, ундан кейинки, бир умрлик фалсафати учун куч-қувват тўплайди. Айниқса, халқимиз барча эзгу орзу-умидларини фарзандлари, оиласи билан боғлайди. Ўзидаги барча фазилатларини, минг асрлик миллий қадриятларини оила муҳитида фарзандларига синғиришга ҳаракат қилади. Шунинг учун оилани — миллат қўрғони, маънавият қўрғони дейдилар.

Энди сен билан Оила ҳақида, юртимизда бу муқаддас даргоҳнинг янада фаровон, обод ва гўзал бўлиши учун яратилаётган шарт-шароитлар ҳақида суҳбатлашамиз.

ЭЪТИБОР

Қишлоқдаги уйимизни биласан-ку, олти хонали катта уй. Ҳозир амакиларнинг туришади. Шу уйни 1990 йили қурганимиз.

Авалги уйимиз бир чакирим пасторқид, уч хонали эди. Ўтган асрнинг 60-йиллари қурилган эски, пасткам иморатнинг томини ҳар йили лойсувоқ қилардик. Барибир, ёғмир, қор ёғса, томчи ўтарди. Томчига лаган ёки челақ қўйиб, лойқа сувга тўлган, ака-укалар навбатма-навбат ташқарига тўкиб келишимизни ҳалиям яхши эслайман. Янги уй қуриш, унинг томини ши-ферлашга отамнинг қурби етмаган чоғи...

Шу аҳолиимизга, адашмасам, 1987 йилдан уйимиз шифтидаги васса ва болор ёғочларини сариқ қумурсқа кемира бошлади. У нима дейсанми? Йўқ, уни кўрмагансан. Анави баҳорда чиқадиған беозор қумолиқ қумурсқалардан каттароқ, очкўз ҳашарот у. Китобларда "термит" дейди. Унчамунча захарли дорилар ҳам уни йўқ қилолмасди.

Қисқаси, икки-уч йилда сариқ қумурсқанинг тиши тегмаган болор-ёғоч қолмади ҳисоб уйимизда. Энг ёмони — оқшомлари шифтдан қўлаб тушган кемиручилар оёқ-қўлимиздан, баданимиздан шундай чакардикки, уйғониб кетиб, азобидан ухлай олмасдик...

Нихоят, 1990 йили қишлоғимизда кўпчилиқ, айниқса, бир ҳовлида икки-уч, баъзан тўрт оила турадиган кишилар давлатдан сўда олиб янги уй-жой кура бошлади. Отам ҳам Каттакўрғонга бориб, банкдан беш минг олиб келгани эсимда. Сўда нима дегани дейсанми? Тўхтаб тур, тушунтирмаман, ҳеч қачон шошилма. Гапни охиригача эшит, шунда тушуниб олсан, тушунмасанг, савол берасан.

Сўда бу — қарз дегани. Давлат фуқароларига, масалан, ўн йилга қарз беради. Қарз олган одам ўн йил давомида ойма-ой тўлаб, шу қарзидан қутулади. Қурган уй ёки сотиб олган нарсаси ёнига қолади.

Энди, орадан шунча вақт ўтиб Президентимизнинг "Ўзбекистон мустақиллиққа

ҲАЛ ҚИПУВЧИ БУҒИН

Оила нима дегани, биласанми? Оила — бу бобо, буви, ота-она, фарзандлар биргаликда яшайдиган жой, тўғрими? Болалар кимга эркалик қилади? Ҳа, топдинг, бобосига ё бувисига. Улар бўлмаса, ота-онасига. Энди, ўғлим, ҳаёт фақат эркаликлардан иборат эмас. Ота-онанг сенга меҳр бериб ҳам, уришиб-қойиб ҳам тарбия беради. Ўзбек-лигимиздан, миллий қадриятларимиз, аъналаримиздан сабоқ беради. Шундай қилиб, сени мустақил ҳаётга тайёрлайди. Жиддийроқ айтадиган бўлсам, оила — миллий ўзига хосликни, қадриятлар, энг яхши аъналарни жамлаган анъаналарнинг жамлаган анъаналарини, бир сўз билан айтганда, миллат қиёфасини асраб

эришиш оstonасида китобини ўқиб билдимки, ўша пайтлари бизга ўхшаб ссуда олиб уй-жой қуриб олганлар, шахсий томорқага эга бўлганлар юртимизда жуда кўп экан. Юртбошимиз давлат раҳбари бўлиб кел-

ган кундан бошлаб, энг аввал халқимизнинг турмуш шароитини яхшилашга киришган. Чунки эски тузум пайтида Ўзбекистонимизда уй-жой, томорқа масаласи энг ўткир, айтиш мумкинки, ортидан бошқа яна бир қанча қийинчиликларни юзага келтирадиган муаммолардан бири эди. Китобни ўқиб, ўша даврлар бир-бир кўз ўнгимдан ўтаркан, мамлакатимиз раҳбари бошқа кўпгина масалалар қатори баркамол авлод тарбия топадиган илк маскан — оилани мустақкам этиш учун тўқис шароит яратиш, аҳолининг турмуш Фаровонлигини оширишга ўша даврдан бошлаб жиддий эътибор берганлигига амин бўлдим. Бу ғамхўрлик ҳамон давом этиб келмоқда.

ҲАММАСИ ОИЛА УЧУН

Эсингда бўлса, олдинги мактубларимдан бирида ҳам айтган эдим: мамлакатимизда Юртбошимиз ташаббуси билан йилларга ном берилиши ва унга кўра Давлат дастури қабул қилиниши улкан миқёсда яратувчилик ишларига пойдевор бўлмоқда. Эътибор берсанг, бу номланишларнинг аксарияти қандайдир даражада ОИЛА билан боғлиқ. Мана, қара: "Оила йили" (1998), "Аёллар йили" (1999), "Соғлом авлод йили" (2000), "Оналар ва болалар йили" (2001), "Қариаларни қадрлаш йили" (2002), "Обод маҳалла йили" (2003), "Ижтимоий ҳимоя йили" (2007), "Ёшлар йили" (2008), "Баркамол авлод йили" (2010). Бу йил эса, ана, биларкансан — "Мустақкам оила йили".

2012-yil — Mustahkam oila yili

қа озуқа босолмайдиган она сутти ўрнига болага ҳар хил сунъий озукалар берилиши рағбатлантириллар ва тарғиб этиларди. Ҳозир эса, бола туғилганданок она кучоғига берилади. Болаларни турли касалликларга қарши бепул эмлаш ҳам давлат назоратида тўлиқ таъминланмоқда. Она ва бола саломатлиги масаласига мамлакатимизда бериб-бўлган эътиборни бугун бутун жаҳон эътироф этмоқда.

Ёшларнинг оила қуришга муносабати ҳам ўзгарган. Олдинлари аксарият ёшлар ота-оналарнинг хоҳиши билан мустақил ҳаётга тўлиқ тайёр бўлса-бўлмасаларда, жуда ёш, халқона айтганда, "отасининг пулига" уйланиб олган бўлса, бугун

ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ — АҚЛИЙ ТАРБИЯ — МАЪНАВИЙ ТАРБИЯ

Ҳали катта бўлсанг ўзинг китоблардан ўқиб билиб олсан — олимлар фарзанд

қилганида барчамизни огоҳликда, бугунги дунёнинг мафкуравий манзарасидан хабардор бўлишга, юксак маънавий эгалари бўлишга чақиради. Шундай экан, биз, катталар аввало оила-имизда бу масалаларга жиддий даражада эътибор беришимиз, тарбиянинг уч бўғини уйғунлигига эришимиз лозим.

«БОПАН ҲАҚИДА ЯХШИ ГАП ЭШТИШ УЧУН КЕЛДИМ»

Ўтган ой, эсингда бўлса, устозинг ота-оналар мажлисига чакирди. Бордим. Ота-лардан бир ўзим эканман. Шунда қизик бўлди: устозинг ҳаммага ўз фарзандининг жойини топиб ўтириши кераклигини айтди. Сумкаларинг турган экан.

нинг ёшлари орасида бирор касб-хунар ёки олий маълумотли мутахассислик дипломига эришиб, мустақил ҳаётга, рўзгор юритишга ўзини тўлиқ тайёр деб ҳис қилганидан сўнггина уйланиб оила қураётганлар кўпчилиги ташкил қилмоқда.

Илгари оила қураётган ёшларнинг саломатлиги масаласига ҳам панжа остидан қаралган бўлса, бугун ёшларнинг оила қуришдан олдин ҳар томонлама тиббий қўриқдан ўтиши онгли равишда амалга оширилмоқда.

Болаларни мактаб таълимига тайёрлаш масаласи ҳам доимий давлат назоратида бўлиб, бу борадаги қабул қилинган дастурлар йилдан-йилга такомиллаштирилиб боришмоқда.

Қадрлар тайёрлаш миллий дастурининг жорий этилиши, узлуксиз таълим тизимининг йўлга қўйилгани-

да тарқаб кетаётган турли беҳаё лаҳзалар, сериаллару мультфильмларда зимдан тарқатиладиган ёт ғояларга қарши иммунитетни, энг аввало, оилада шакллантиришимиз зарур.

Биласанми, халқимизда «этини ўлдирди» деганга ўхшаш ибора бор. «Қулоғи ўрганди» ҳам дейишади. Бу дегани, масалан, қўлингни ёки оёгингни қайноқ сувга бирданига солсанг, қўйиб қолади, тўғрими? Секин-секин этингни ўргатиб борсанг, қишда ҳам анҳорда чўмилса бўлади.

Ҳар кун шовқин-сурондангина иборат мусиқа, бетайин маъноли «қўшиқ»ларни эшитган бола туғул катта ёшли одамнинг ҳам диди ўтмаслашиб бораверади. Дидсиз кимсанг эса йиммон ҳам, эътиқоди ҳам, маънавияти ҳам ҳаминқада бўлади.

Эсингдами, бир кун опанг икканганга манави воқеани айтиб берувдим: голландиялик олимлар шундай тажриба ўтказишди: махсус тажриба майдонига уч хил ўсимлик экиб, уларга мусиқа эшиттиришди. Биринчи тур ўсимликларга классик мусиқаларни, иккинчи турига фольклор мусиқасини, учинчи тур ўсимликларга эса рок мусиқасини эшиттириб боришган. Маълум вақт ўтгач, биринчи тур ўсимликлар гуркираб ўлган, иккинчи тур ўсимликлар ривожланиши ҳам нормал кечган. Учинчи тур ўсимликлар эса, қуриб қолган...

Мусиканинг болалар тарбиясидаги роли алоҳида мавзу. Вақти келиб ҳали бу ҳақида ҳам гурунглашамиз. Энг муҳими, вақтдан тўғри фойдаланиш, уни маънисиз, маърифатсиз қўшиқларни эшитиш, мафкуравий ёт мультфильмлару бадий фильмларни томоша қилишга сарфламаслиқдир.

«БОПАНГ ЭЗИНГДАН ЯХШИ БУПСИН!»

Президентимизнинг халқимизнинг энг эзгу орзу-умидларини ўзида жамлаган бир гапи бор: "Фарзандларимиз биздан кўра кучли, билимли, доно ва албатта, бахтли бўлишлари шарт!".

Ёши раҳматли бобоғ қатори бир устозимиз бор. Фарзандларини, невараларини жуда яхши кўради. Шунинг учун ҳалигача унинг теварагидан ёшлар аримайди.

Устоз биз, ёшларга бир гапни кўп таъкидлайди: «Боланг ўзингдан яхши бўлсин!». Ростдан, фарзандинг сендан ҳам жисмонан, ҳам ақлдан, ҳам маънан етук авлод бўлиб тарбияланиши масаласи устувор вазифалар қаторида.

Президентимиз ҳар гал ёшлар тарбияси билан шуғулланадиганларга, ёшларнинг ўзларига мурожаат қилганида барчамизни огоҳликда, бугунги дунёнинг мафкуравий манзарасидан хабардор бўлишга, юксак маънавий эгалари бўлишга чақиради. Шундай экан, биз, катталар аввало оила-имизда бу масалаларга жиддий даражада эътибор беришимиз, тарбиянинг уч бўғини уйғунлигига эришимиз лозим.

да тарқаб кетаётган турли беҳаё лаҳзалар, сериаллару мультфильмларда зимдан тарқатиладиган ёт ғояларга қарши иммунитетни, энг аввало, оилада шакллантиришимиз зарур.

Биласанми, халқимизда «этини ўлдирди» деганга ўхшаш ибора бор. «Қулоғи ўрганди» ҳам дейишади. Бу дегани, масалан, қўлингни ёки оёгингни қайноқ сувга бирданига солсанг, қўйиб қолади, тўғрими? Секин-секин этингни ўргатиб борсанг, қишда ҳам анҳорда чўмилса бўлади.

Ҳар кун шовқин-сурондангина иборат мусиқа, бетайин маъноли «қўшиқ»ларни эшитган бола туғул катта ёшли одамнинг ҳам диди ўтмаслашиб бораверади. Дидсиз кимсанг эса йиммон ҳам, эътиқоди ҳам, маънавияти ҳам ҳаминқада бўлади.

Эсингдами, бир кун опанг икканганга манави воқеани айтиб берувдим: голландиялик олимлар шундай тажриба ўтказишди: махсус тажриба майдонига уч хил ўсимлик экиб, уларга мусиқа эшиттиришди. Биринчи тур ўсимликларга классик мусиқаларни, иккинчи турига фольклор мусиқасини, учинчи тур ўсимликларга эса рок мусиқасини эшиттириб боришган. Маълум вақт ўтгач, биринчи тур ўсимликлар гуркираб ўлган, иккинчи тур ўсимликлар ривожланиши ҳам нормал кечган. Учинчи тур ўсимликлар эса, қуриб қолган...

Мусиканинг болалар тарбиясидаги роли алоҳида мавзу. Вақти келиб ҳали бу ҳақида ҳам гурунглашамиз. Энг муҳими, вақтдан тўғри фойдаланиш, уни маънисиз, маърифатсиз қўшиқларни эшитиш, мафкуравий ёт мультфильмлару бадий фильмларни томоша қилишга сарфламаслиқдир.

ҲАР БИР КУНИНГ МАЪМУНИ УТСИН!

Ёки, мана, яқинда сен, опанг ва мен учаламиз оила-имизда бир аънаани йўлга қўйдик. Ҳар якшанба кун маслаҳатлашиб, келаётган ҳафта кунларини бирон-бир ном билан атайдиган бўлдик. Масалан, кейинги ҳафта кунларига шундай ном бердик:

Душанба — шахмат кун. (Шу кун опанг иккунинг шахмат тўғрагига борасизлар. Устозинг уйга вазифа қилиб берган масалаларни ечиб, ўзаро доно сурасизлар. Олтиш тўрт каттак узра "жанг"ларга мен ҳам қўшилиман. Укаларингга ҳам шахмат доналарини тахтага теришни, юришларни ўргатамиз. Шахмат ҳақидаги китобларда берилган энг яхши партияларни кўриб чиқамиз).

Сешанба — мутолаа кун. (Ойинг ҳам, сизлар ҳам китоб ўқисизлар, албатта, дарсларинг қилиб бўлгандан сўнг. Укаларингга эртақ, ҳикоялар ўқиб берасизлар. Янги китоблар олиб келиш эса менинг зиммамда!).

Чоршанба — тил ўрганиш кун. (Опанг иккунинг инглиз тилидан сабоқ олиш учун репетиторга борасизлар).

Пайшанба — эркин иккун. (Опанг расм чизади. Ҳикоялар эзиб, укаларингга ўқиб беради. Сен ўртоқларинг билан варрак учирини мўлжаллапсан).

Жума — миллий қадриятлар кун. (Шу кун ҳаммамиз бир-биримизга сизлаб мурожаат қиламиз. Мақол айтишув, тарихдан ҳикоялар айтиш мусобақаси ўтказамиз. Буюк аллоларимиз ҳаёти ва ижоди ҳақида суҳбатлашиб, китоблардан улар тўғрисидаги маълумотларни топамиз. Миллий аъналаримизни қанчалик билишимизни кичик танловларда синовдан ўтказамиз. Совға — мендан!).

Шанба — санъат кун. (Имкон тугилса, театр ёки кинога, ё бўлмасам музейларга ёхуд концертларга борамиз. Уйда, мана, диск кўйиб концерт дастурларини ёки янги кинофильмларни томоша қилишимиз ҳам мумкин).

Якшанба — спорт кун. (Иккаламиз "Сергели" болалар спорт мажмуасига чиқиб тўп тепамиз. Ёки шахмат ўйнашимиз ҳам мумкин. Кеча ҳисоб нечи бўлди? Ҳа, айтгинг келмаяптими? Майли, тез кунларда фақат ютадиган даражага чиқиб олсан. Машгулотни тўхтатма).

Кейинги ҳафтада яна янглиқлар киритиб, баъзиларини ўзгартиришимиз мумкин. Энг муҳими, вақтни берокат ўтказмасдан, фойдали машгулот билан банд бўлишдир. Бундай қўниқларни ҳозирдан ўзлаштириб борсанг, келажақда, албатта, катта-катта муваффақиятларга эришасан. Мен бунга ишонаман!

Ҳусан КАРВОНЛИ

ОТА-ОНА КИМ УЧУН ЕЛИБ ЮГУРАДИ?

Ҳаётимиз жўшқин сойдек елиб ўтмоқда. Кимдир рўзгор ташвишида бозорга шошган, кимдир эса жажжи фарзандини боғчага етказган, ана кимдир ўзининг сеvimли иши томон ошмаккан. Қўлимга қалам олишга ундаган нарсаси шу шошилинч замонда бизнинг меҳримизга, ширин сўзимизга зор бўлган фарзандларимизнинг келажаги ҳақидаги мулоҳазалардир.

Кечагина ўзим ҳам жажжи қизалоқ эдим. Дадам раҳматли китобга меҳр қўйган инсон эди. Ўзлари масъул лавозимларда ишласалар ҳам биз фарзандлар тарбиясига вақт топа олар, туғилган кун ва байрамларда китоб совға қилишни қанда қилмасдилар. Эсимда, опамга мактабни битириш арафасида у киши Пиримқул Қодировнинг «Юлдузли тунлар» асарини совға қилгандилар. Китобнинг биринчи бетига шундай сўзлар битилган эди: «Жондан ортиқ қизалоғим Шарифахонга! Фарзанд ва ота-она, ака-сингил ўртасидаги бекиёс риш-та — меҳр-оқибати тараннум этувчи ушбу китобни сизнинг 16 ёшга тўлишингиз муносабати билан совға этаман». Ўшанда бу сўзларнинг замирида оталарча меҳрибонлик, фарзанд тарбияси учун бу қадар эътибор, яхши ният ётганилиги унчалик ҳис етмаган эканман. Бугун ўзим ҳам фарзандлар вояга етказиб, буларнинг баирини тушуниб етмоқдаман. Билиб-билмай қилган хатоларимизни жазосиз қўймаган ота-онамизнинг тарбия йўлида тўғри йўл танлаганларига амин бўлмоқдаман. Бугунги кунда дилбандига сўнгги русумдаги кийим-кечак, қўлига эса ўли телефон олиб бераётган айрим ота-оналарга ҳайрон қолман. Кечкурун оила даврасида китоб мутолаа қилиш, кун бўйи фарзандининг қандай юмушлар билан машгул бўлганлигини сўраб-суриштириш, улар билан суҳбатлашиб ўрнига турли-туман болалар тарбиясига зид фильмлар кўрилиши уларнинг тарбиясига салбий таъсир етмаяпти, деб ким айта олади? Баъзи болалар учун ҳамма нарсаси бекаму кўст. Лекин у уйга берилган вазифани тайёрламайди, дарсда ўқитувчининг сўзига қулоқ солмайди, кўчада дўсти ёки йўловчинини калака қилади. Шу каби болаларнинг беҳуда ўтаётган вақтига ачинаиб кетасан киши.

Ярим йилда бир марта ота-оналар йиғилишига келмайдиган, фарзандининг кундалик дафтарига кўз югуртирмаган ота-она ким учун елиб югурапти?

Шу ўринда маърифатпарвар аллома А.Авлонийнинг «Тарбия биз учун ё ҳаёт — ё мамот, ё наҳот — ё ҳалокат, ё саодат — ё фалокат масаласидир» деган гапи хаёлимдан ўтади.

Томирида буюк аждодларимиз қони оқаётган азиз фарзандларимиз, келажагимиз, юртимиз равнақи учун фидойи инсон бўлиб, она ватанимиз шухратини кўкларга кўтарувчи, юрт ишига камарбаст бўлувчи инсон бўлсин, деймиз.

Бир воқеа. Синф ота-оналар йиғилишида ўзига хос бўлган психологик машқ ўтказдим. Биринчи машқ ўқувчи учун мўлжалланган бўлиб, у ўз онасини кўлига қўйиб, ушбу китобни сизнинг 16 ёшга тўлишингиз муносабати билан совға этаман». Ўшанда бу сўзларнинг замирида оталарча меҳрибонлик, фарзанд тарбияси учун бу қадар эътибор, яхши ният ётганилиги унчалик ҳис етмаган эканман. Бугун ўзим ҳам фарзандлар вояга етказиб, буларнинг баирини тушуниб етмоқдаман. Билиб-билмай қилган хатоларимизни жазосиз қўймаган ота-онамизнинг тарбия йўлида тўғри йўл танлаганларига амин бўлмоқдаман. Бугунги кунда дилбандига сўнгги русумдаги кийим-кечак, қўлига эса ўли телефон олиб бераётган айрим ота-оналарга ҳайрон қолман. Кечкурун оила даврасида китоб мутолаа қилиш, кун бўйи фарзандининг қандай юмушлар билан машгул бўлганлигини сўраб-суриштириш, улар билан суҳбатлашиб ўрнига турли-туман болалар тарбиясига зид фильмлар кўрилиши уларнинг тарбиясига салбий таъсир етмаяпти, деб ким айта олади? Баъзи болалар учун ҳамма нарсаси бекаму кўст. Лекин у уйга берилган вазифани тайёрламайди, дарсда ўқитувчининг сўзига қулоқ солмайди, кўчада дўсти ёки йўловчинини калака қилади. Шу каби болаларнинг беҳуда ўтаётган вақтига ачинаиб кетасан киши.

Ярим йилда бир марта ота-оналар йиғилишига келмайдиган, фарзандининг кундалик дафтарига кўз югуртирмаган ота-она ким учун елиб югурапти?

Ҳалимаҳон ЭРҒАШЕВА,
Ўқитувчи, 2-ичтисолаштирилган давлат умумтаълим мактаби ўқитувчиси,
Халқ таълими аълочиси

БИР СИҚИМ ДОРИ

Онам қирқ йилдан бери мактабда ўқитувчи бўлиб ишлайди. Ўз касбияга меҳр боғлаганиданми ёки боғча тарбиясини олган боланинг дунёқараши яхши ривожланишини билганиданми, бизни жуда кичиклигимиздан боғчага берганди. Эсимда, қишнинг совуқ кунлари бурнимиздан сув оқиб турса ҳам, яъни тумов аломатлари сезилса ҳам, шамоллашга қарши уч-тўрт хил дорилардан бир сиқимини боғча опамнинг қўлларига тутқазиб, ўзлари ишга ошиқардилар. Агар боғча опамнинг ёдидан кўтарилмаса, тушлик маҳали ёки куннинг иккинчи ярмида онам берган таблеткаларни менга ичирарди. Хаёлидан кўтарилиб қолса, шунча яхши эди. Чунки аччиқ дориларни йиғлаб ичиш ўзимга ҳам ёқмасди...

Бу ўтмишни бугун қайта кўз олдимга келтиришимнинг боиси ҳозирги замонда мактабга таълим муассасаларида болалар саломатлигига қарати-

гун таълимнинг барча бўғинлари қатори мактабга таълим муассасаларида ҳам тарбияланувчилар саломатлигига ҳар қачонгидан кўра катта эътибор қаратилаётти.

ТИББИЙ ТЕКШИРУВНИ ҲАР КУНИ ЎТКАЗИШ ЗАРУР

Пойтахтимиздаги 552-MTMга эрта тонгдан болаларни ота-оналари, яқинлари олиб келишарди. Гуруҳларда эса филътр жараёни кетаяпти. Шифокор Флюра Назарова ота-оналардан болалар саломатлиги борасида сўраб-суриштиряпти. Жараёнда томоғи қизарган, иссиғи чиққан икки нафар болани худуддаги 10-оилавий поликлиникага йўлланма билан жўнатди. Ҳамшира Ольга Мурашкина гуруҳма-гуруҳ кириб ҳар бир бола тирноқларига йод суриб чиқаяпти. Юқумли касалликлар юқишининг олдини олиш мақсадида амалга оширилаётган бундай профилактик

аъзолари, организми ҳақида илк тасаввурларни шакллантириш, гигиена қоидалари нима-лигини тушунтиришни мақсад қилган машғулотда болалар жону дили билан иштирок эттишарди. Ювилмаган қўл билан қовоқларни ишқаласа, кўз оғриши, совунлаб ювилмаган қўлда микроблар бўлиши, улар қоринни оғритишини болалар гигиена қоидалари сифатида ўзлаштириб олишмоқда. Ушбу машғулот болани ўзига нисбатан эътиборли бўлишга ўргатиши, соғлом турмуш тарзини шакллантириши билан аҳамиятли бўлди. Жараён сўнгиде тарбиячи жисмоний тарбия ва спортга нисбатан болаларнинг қизиқишини ўстириш ҳам саломатлик омилларидан эканлигига тўхталди.

— Ҳар куни эрталабки 10—15 дақиқалик машқларнинг тарбияланувчилар руҳининг тетик, танининг соғ бўлишида аҳамияти катта. Лекин баъзи тарбиячилар эринибми, болаларни авайлабми жисмоний машқларни

Sog' tanda — sog' lom aql

ди. Саломатлигида нуқсон бор болалар мазкур текширув жараёнида аниқланади ва уларга тегишли йўлланма бериб, «Д» рўйхатга оламиз. Даволовчи шифокор томонидан соғайгани тўғрисидаги маълумотнома берилганидан сўнг бола яна боғчага қатнади ва биз умумий ривожлантирувчи ва профилактик чораларни кўрамиз. Бу вазиятда, албатта, ота-оналар ҳамкорлигига сўянамиз. Мисол учун, тайёрлов гуруҳи тарбияланувчиларидан бирида йил ўртасидаги текширувда 1-даражали бўқоқ ҳолати аниқланган. Тарбиячиси билан гаплашганимда ҳақиқатан ҳам болада соҳ тўкилиш, руҳий ҳолатида ўзгаришлар, таянч-ҳаракат аъзоларининг рисоладагидек эмаслиги сезилган. Қизчанинг онасини бу ҳолатга жиддий эътибор қаратишга ундадик ва худудий эндокринолог мутахассис Ойша Таша-

МТМ ШИФОКОРИ ВА ҲАМШИРАСИ

болаларни соғломлаштиришда уларнинг ўрни қандай?

лаётган эътибор қандай? Ҳозир ҳам юқоридаги каби ҳолатлар учрайдими? Болалар саломатлигини сақлаш борасида олиб борилаётган кенг қўламдаги ишлар мактабга таълим муассасаларида қандай ўз аксини топмоқда, каби саволларга жавоб топиш эди.

Аслида ҳам соғлом миллат соғлом боладан бошланади. Болалар эса бизнинг нурийдийда, кўз қорачиқларимиз. Кўзимизга бир кичик кирса оз фурсат бўлса-да қанчалик беҳаловат бўламиз. Болаларимиз саломатлиги учун эса қанчалик тинчмиш бўлишса ҳам оғринмаймиш. Фақатгина улар соғ-саломат бўлиб, шодон қулиб юришса бўлди. Бундай асл ният учун фақатгина хоҳишининг ўзи етарли бўлармикан? Йўқ, албатта. Бу борада соғлиқни сақлаш, таълим тизимида, умуман ҳукумат миқёсида жаҳон тан берар даражадаги салмоқли ишлар бажарилапти. Хусусан, 2011 йилнинг 25-26 ноябрь кунлари мамлакатимизда бўлиб ўтган «Ўзбекистонда она ва бола саломатлигини муҳофаза қилишнинг миллий модели: Соғлом она — соғлом бола» мавзусидаги халқаро симпозиумда ҳам юртимизда болалар саломатлигига қаратилаётган эътибор дунёнинг 40га яқин мамлакатидан ташриф буюрган мутахассислар томонидан юқори баҳоланди. Жумладан, Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти Бош директори Маргарет Ченнинг бу борадаги билдирган қуйидаги фикрларини келтириш ўринли: «2000 йилдан буён мамлакатимизда ирсий ва туғма нуқсонли болалар туғилиши 1,7 бараварга, оналар ва гўдаклар ўлими уч баравардан кўпроққа камайгани намуна қилар даражадаги кўрсаткичлардир. Ўзбекистон жорий йилда «Болаларни асрайлик» халқаро ташкилоти томонидан тузилган 161 мамлакатдан иборат жаҳон рейтингига ёш авлод саломатлиги тўғрисида энг кўп ғамхўрлик кўрсатётган давлатлар орасида 9-ўринни эгаллаши ўсиб келаётган болаларга қаратилаётган эътибордан дорак... Эмлаш орқали касалликларнинг олдини олиш, болалар овқатланиши масаласи бўйича ҳам Ўзбекистонда ижобий тажрибалар тўпланган. Умумтаълим ва мактабга таълим муассасаларида юқори сифатли овқатланишни ташкил этиш юзасидан чора-тадбирлар ишлаб чиқилган». Бу жаҳон миқёсида тан олинган таъриф эди. Дарҳақиқат, бу-

жараённинг ҳар куни ўтказилиши ҳар қандай ота-онани қувонтиради, албатта. Боғча боласининг асосий куни шу ерда ўтишини назарга оладиган бўлсак, тарбияланувчилар саломатлиги учун муассаса шифокори ва ҳамширасининг ўрни муҳим.

— Эрталабки қабул жараёнида боланинг умумий аҳоли билан танишамиз. Бу ҳолатни тилимизда оддийгина қилиб «филътр» деймиз, — дейди Ф.Назарова.

— Шу ўринда гапингизни бўламан. Филътр жараёни ҳар куни олиб борилиши керакми ёки юқумли касалликлар нисбатан кўпроқ кузатиладиган куз-қиш мавсумидами?

— Албатта, бу амалиёт ҳар куни ўтказилиши шарт. Ҳар бир тарбияланувчи боғчага қабул қилинаётганда тиббий ходимлар томонидан ўтказилган кўрик картасини бизга тақдим этади. Унга кўра соғлом болалар оммавий МТМга қабул қилинади. Бироқ, бу болаларимиз соғлом экан-ку, дея хотиржамликка берилишимизга асос бўлмайди. Фарзандларимизнинг касалликлардан мунтазам ҳимоялангани турли салбий оқибатларнинг илдизини кесди. Шунинг учун кунора тарбиячилардан болаларнинг умумий аҳоли ҳақида маълумот олинади. Муассасамизда тарбияланувчиларнинг умумий қувватини, иммунитетини ошириш мақсадида фитобар ташкил қилинган. Шифобахш дәмламалар, наъматак, лимонли чойни болажонлар хуш қўриб ичишади. Ўзини туттишда ўзгариши бор, машғулотлар пайтида ўзлаштириши суғлашган, инжиқлашиб қолган болалар алоҳида назоратга олинади. Улар ота-онаси билан маслаҳатлашган ҳолда умумий анализлари топширилиб, тор дорадаги тиббий мутахассислар кўригидан ўтишга ёки психолог маслаҳатига тавсия қилинади. Шундай боладаги ижобий томонга сиғиши, албатта, биринчи навбатда тарбиячи сезади ва тиббий ходимлар тавсиясига қулоқ тутади. Шунинг учун ота-оналар тарбиячи билан узлуқсиз мулоқотда бўлиши, боласининг умумий ҳолатидан хабардор бўлиши керак.

Шу ўринда ушбу муассаса кичик гуруҳ тарбиячиси Нурия Ясиновани тажрибаси билан танишдик. Тарбиячи «Менинг тана аъзоларим» машғулоти-ни ўтаётган экан. Болаларда ўз тана

мунтазам олиб боришмайди. Аслида бола бу йўл билан авайланмайди. Ўз тажрибамда нафақат эрталабки бадан тарбияга, кун давомида олиб бориладиган машғулотларда ҳам ҳаракатли ўйинларга кўпроқ эътибор қаратаман. Миллий ўйинлар қаторида топширикли-ҳаракатли ўйинларни ҳам болалар қизиқиб ўйнашади. Олайлик, «Ким ва нима қандай юриди?» (от, тошбақа, қушлар, одам, маймун мисолида) ўйини болалар мушакларини фаол ҳаракатлантиради, қон айланишини яхшилади ва мантиқий тафаккурини ўстиради. Гуруҳимдаги Жамшиднинг ясситовонлик белгилари яққол сезиларди. Онаси билан маслаҳатлашдик, махсус ортопедик оёқ кийим олиб беришди. Шунингдек, нарвонда, қамишдан тўқилган нотекис йўлакчада ҳар куни шугулландик. Мана, йил бошидан бери Жамшиддаги тез толиқиш, кўп югуролмаслик, кечга томон оёқларининг оғришидан нолиш ҳолатлари кузатилмапти.

«Д» РЎЙХАТДА БОЛАЛАР КАМ

Боғча шифокори ва ҳамширасининг муассасада олиб борадиган бошқа қатор вазифалари борки, уларни янада чуқурроқ ўрганиш учун Чилонзор туманидаги 536-MTMга йўл олдик. Худуддаги 35-оилавий поликлиникадан бириктирилган шифокор Ҳаётхон Далбоева ва ҳамшира Дилдора Самандаровани ошхонада сузалаётган овқатлардан намуна олишгаётган пайтда учратдик.

— Болалар истеъмол қиладиган ҳар қандай овқат витаминларга бой, сифатли ва санитария қоидаларига риоя қилинган ҳолда тайёрланиши лозим. Шунда кичиктоиларнинг овқатдан касалланиш ҳолатларининг олди олинади. Биз тиббий ходимлар ҳар бир таом, егулик ва ичимликлардан намуна олиб, эртанги кунгача сақлаймиз, — дейди шифокор.

Фарзанди соғлигидан шикоят қилиб мурожаат қилган ота-оналарга қандай ёрдам берасиз, деган савол билан Д.Самандарованига юзландик.

— Муассасада 191 нафар тарбияланувчи бўлиб, уларнинг барчаси бир йилда икки марта тор доирадаги тиббий мутахассислар кўригидан ўтиша-

нова қабулгига юбордик. Кўпчиликнинг сай-ҳаракатлари билан бола тизимли даволаш курсларини олди, овқатланишига, тенгдошлари билан ўйнашларига боғчада ҳам, уйда ҳам эътибор берилди. Мана ҳозир у тўлақонли соғломлаштирилиб, рўйхатдан чиқарилди. Ҳар бир бола билан ана шундай муносабатда бўлиш тез касалликка чалинувчи ва сурункали дард билан оғриб юрадиган болалар сонининг кескин камайишига сабаб бўлади.

Ҳақиқатан ҳам, муассасада ўтган йил мобайнида ўтказилган тор доирадаги умумий кўрик даврида кўз касалликлари, бўқоқ, камқонлик, логопед, стоматолог қарови зарур бўлган болалар рўйхатга олинган. Улар билан мунтазам соғломлаштириш ишлари олиб борилиши натижасида қайта текширув ва анализлар қилинларига кўра саломатликларидан кузатилган муаммолар бартараф этилган. Шунингдек, 20 нафар талаффузида нуқсонлари бор болаларга ҳам логомашқлар ўтказилиши зарурлигини мутахассис маслаҳат берган. Улар билан муассаса логопеди Нилуфар Имомалиева махсус машғулотлар ўтказди. Бундай чора-тадбирлар болалар ўзлаштириш даражаси яхшиланишига хизмат қилади ва шу қатори МТМ мониторинг натижалари кўриштирилиш ҳам хизмат қилади. Иккита танда иситма бўлганидек, шу касалликларнинг олдини олиб, вақтида даволаш чоралари қўрилса, мактабга бориш орзусида боғчаданок муайян билимлар олаётган болалар келгусидаги таълим жараёнларини чинққан ва тайёр ҳолда қабул қилишади.

Шундай ҳулоса билан МТМдан чиқарканмиз тиббий хонада Жаҳоҳир ва Рухшонанинг онасига ва тарбиячи Светлана Қаюмовага шифокор болалар камқонлигининг олдини олиш борасида кўрсатмалар бераётганига гувоҳ бўлдик:

— Айни илиқузилди даврида болалар овқатланишига, куннинг тўғри режалаштирилишига эътибор қаратинг. Кўклатли сомсалар ва сумалакни болалар кўпроқ истеъмол қилганлари мақул. Овқатдан кейин икки соатгача болага чой ичирманг. Чой ҳазми таомда темир моддасининг парчланишига сабаб бўлади...

Насиба ЭРХОНОВА,
«Ma'rifat» мухбири

Халқнинг юрагидаги тимсол

«Қисмат Зулфия умрининг Ҳамид Олимжон билан кечган қарийб ўн йиллик бўлагини муҳаббатнинг бекам бағти билан сийлади. Аммо... «Ҳамид Олимжон олови ва қутилмаган бир фожиа туйғайли гўё ёниб кетди, Зулфияоним ҳам ўша оташда баробар ёнди» (Миртемура).

«Мен ўша кунни фалокатни эшитиб, жонимга ўт кетиб, касалхонага чопдим. Бир лаҳзага кечикибман...» — бу ҳам Зулфия опанинг хотирларидан. Ўшанда йигирма тўққиз ёшда эдилар. Халқ ичида: «Оғир жудиликнинг илк лаҳзаларида Зулфиянинг сочларига оқ тушган», деган гап юради. Мен бу фикрнинг нечоғли ҳақиқат эканлигини опанинг ўзларидан сўрашга журъат етмагандим. Назаримда, у лаҳзаларга ҳаёлан қайтмоқ ҳам осон эмас. 1947 йилда олинган суратга термуламан: қора қўйлакнинг устидан елкага оқ рўмол ташланган, Парвардигори олам беўлчов меҳру ихлол билан яратган чехрада шу қадар майин ифода, кенг пешонанинг икки сатҳига туташ сочлардан бемаврид тушган оқлар...

Ўртанган дилни ўзи суяб, измига солгувчи ҳаёт, фарзандлар, дўсту қадрдонлар, ўз онаси каби меҳрли ва дилдош Комила буви Зулфияга сунъи, тасалли, ҳамдард бўдилар. Лекин Зулфия дарду дилини ҳаммадан кўпроқ қаламига очди, ҳижрон қийноқлари, изтиробларини, соғинчларини шеърларига тўқди.

Зулфиянинг ҳижрон лирикаси, шубҳасиз, адабиётимизнинг муҳаббат китобидаги энг мукамил, муаззам дурдоналаридандир. Бу шеърларга шарҳ ортқиза, уларни ўқимоқ, англамоқ ва шунчалар покиза туйғулари нурида қалбни тозартомқ (айниқса, тиркилар тиркиларга ҳам вафо қилиши мушкуллаштириб бораётган замонда!) керак...

Халқимиз юрагида вафодорлик тимсолига айланган шоира Зулфия ҳақида кўп гапирилади, кўп ёзилмоқда. Унга нисбатан чексиз ҳурмат-эҳтиромнинг рамзи сифатида Зулфия номидаги давлат мукофотининг таъсис этилиши ҳамда пойтахтимизда шоира ҳайкалининг ўрнатилиши ана шу тимсолни яна бир қарра юксаликка олиб чиқди. Ўзбекистон Республикасида хизмат қўсатган маданият ходими, Зулфия билан елкадош ва ҳамнафас бўлган таниқли шоира Муктарома Улугованинг «Муҳаббат саройида мангу қолганлар» рисоласидан келтирилган оқоридидаги иктибос кишига яна бир қарра вафодорлик мавзусини ёслади.

«Вафо», «садоқат» тушунчалари ҳақида мулоҳаза юритар эканмиз, бунинг кишилар онги, ҳаётига нечоғли мазмун бағишлашини юракдан ҳис қиламиз. Комиллик даражасига эришишда шахсини айнан ана шу хислатни ўз қалбида муҳассамлаштири олиши муҳим аҳамият касб этади. Дўстининг дўстга бўлган садоқати, ёрининг ёрга вафодорлиги, ҳар бир кишининг Ватанини, элини севиши, ардоқлаши, уни ҳар илк ҳавф ва таҳдидлардан асриши, ҳар қандай вазиятда содиқ қолиши билан боғлиқ ҳолатларда биз бевоқиф ана шу фазилатга тўғланамиз, бунга мос келувчи мисоллар ахтара бошлаймиз. Ҳаётда вафодорликни шior қилган, берган ваъдасини вафоси билан қадрлаган, бу хислатни умрининг мазмунига сингдирган олган ва худди шун

дай мезон билан фарзандларига, ён-атрофидагиларга ибрат бўлиб келаётган замондошларимиз кўп. Бу шуниси билан юксак турадики, нимагадир, кимгадир вафодор бўлган кишининг юрагида хиёнатга, ҳусуматга асло ўрин йўқ. Жаҳон адабиётининг муаззам сиймоси Жалолиддин Румий ҳазратлари ўз шеърини сатрларида инсон руҳий олами билан боғлиқ вафодорликни шундай улуғлаган эди:

Эй дўсти азизларим,
жудилик этманг,
Кўп ҳою ҳавас бирла
хатолик этманг.
Бир жумлада сўзлар
каби мардонга туринг,
Амр ўлди вафони,
бевафоллик этманг.

Вафодорлик шундай бўлади

Оилада ота-онанинг бир-бирига нисбатан ҳурмат-эътибори, сунъиқ бўлиши, барча масалаларда маслаҳатлашиб иш

рамзи бўлгани учунми, бу ёзув ўчиб кетмаган.

Ота-онанинг турмуш қурганларига 22 йил бўлди. Тўнғич фарзанд бўлгани боис, Сарвар уларнинг бир-бири билан мулоқотида ўзаро ҳурмат ва ихлол сақланганига ғувоҳ бўлиб келади. Онаси эрталаб-ки нонуштага иссиқ нон, ширчоқ тайёрлаш асносида қўлини кўксига қўйиб, отасига, ўғилларига салом беради. Алик олган отаси у пиширган таңдир нон тафтидан қувват олиб, ширчоқни иштаха билан ичди, албатта, аёлининг таомларини оғзи-дан бол томиб мактайти. Баъзан отаси йиғилиш ёки маромсиз муносабати билан ҳаяллагудек бўлса, аяси «Даҳдан нега ушланиб қолди экан?» дея дарвозага тез-тез қараб қўяди. Қачонки, отаси уйга қайтган паллада, онасининг юз-қўзига хотиржамлик ўрнашади. Сарвар уларнинг бир-бирига кўрсатадиган мурувватни ғамхўрликдан таъсирлангани. Оилавий ҳаётни, ота-оналик

қайтиб илиқ муҳит ҳукмрон бўлмайди. 4 нафар фарзанднинг меҳрибон ва ғамхўр онаси, 6 нафар неварамнинг сеvimли буvisи, менга эса 40 йилдан бери яқин маслаҳатгўй бўлиб келаётган рафиқам Холидахоннинг олдида мен ва менинг олдимда у ишончимизни йўқотган эмасмиз. Хизмат юзасидан хорижий давлатлари ёки бўлмаса Ўзбекистоннинг чекка ҳудудларига ойлаб ёки бир неча кунга борган пайтларни кўп бўлган. Бундай кезде оилам бағрига эсон-омон қайтиш, аёлим ва фарзандларим билан дийдорлашиб хиссини ҳамма нарсадан устун қўйганим. Ахир, эркак киши учун оиласидан кўра азизроқ гўша борми?

Дарҳақиқат, инсоний хислат — вафодорлик оиладаги маънавий оламни бойитади. Ана шу олам ҳар бир оилага насиб этиш-ни тиланган ҳолда бунинг тўлдириши мумкин бўлган яна бир тушунча — садоқат ҳусусида фикримизни давом эттирамиз.

ВАФОДОРЛИК, САДОҚАТ

(Ўн бешинчи мақола)

қўриш, энг муҳими, вафо ва садоқатни болалик давлари-дан улуғлаб келиши фарзандларнинг айнан шундай руҳда тарбияланишига шарт-шароит ва имконият яратаяди. Мустақил ҳаётга эндигина кириб келаётган Сарвар ва укалари Элёр, Темурбек, Ойбек ҳамда кенжа-той ўғлон Жалилбек ота-оналари тимсолида ўзбекона урф-одатларга садоқатни қўришади, инсоний фазилатларни қандай қилиб эгаллашини шартларини ота-онаси уларнинг қулоғига қуйишади. Онаси Азиза Боймуродова Каттақўрғон туманидаги 28-ўрта мактабда ишлайди, отаси Анвар Юсупов «Янгиобод» маҳалла фуқаролар йиғини фаолиятидан бири.

Ота-онасида бир-бирига нисбатан пайдо бўлган меҳр-муҳаббат ва вафодорлик уларнинг болалик давларида бориб тақалиши унда ҳам, укаларида ҳам қандайдир ҳавас хиссини ўйғотади. Улар битта синфда ўн йил бир-бири ўқишган экан. 1976 йили 1-синфга қабул қилинган шаддодгина қизалоқ—онаси, шўх ва тантӣ ўғил—отасининг ўз болалик йиллари ҳақидаги хотиралари ака-укалар қалбиде инсоний туйғулари жонлантиради.

Кўмир қишлоғи билан Тасмачининг ораси беш-олти чаккирим чиқади. Қир-адирда жўралари билан қўй боқишга қилинган Анвар (отаси) бир кун қўлидаги кетмон ёрдамида «А+А=С» белгисини чимига ўйиб ёзган экан. Бундан жаҳли чиққан Азиза анча вақт синфдошидан аразлаб, у билан гапшаламай юрган. Шуниси қизикки, отаси ҳар йили баҳорда ўша ёзув устидан ўсиб чиққан майсани кетмон билан чопиб чиққан, белги яна аввалги кўринишда кўзга ташланиб қолар экан. Кўмир қишлоғи тепалиқларидан биридаги ўша ёзув ҳамон сақланиб турганини Сарвар ўз кўзи билан кўрган. Ажабо, орадан 30—35 йил ўтса ҳамки, икки ёшнинг вафодорлиги ва муҳаббат

хиссини у фарзанд сифатида худди шундай тасаввур қилади. Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университетининг 1-босқичида ўқиётган Сарвар келажақда худди ота-онаси каби оила қўришни кўнглидан ўтказиб қўяди.

...Мисол келтирганимиздек, оилавий жуфтликнинг бир-бирига муносабати, ўзаро ишончининг устун қўйилиши, вафо ва

Ҳар кимки вафо қилса, вафо топқусидур,
Ҳар кимки жафо қилса, жафо топқусидур.
Яхши киши кўрмайгай ёмонлик ҳаргиз,
Ҳар кимки ёмон бўлса, жафо топқусидур.

Заҳириддин Муҳаммад БОБУР

садоқатни сақлаши замирида кимдир англаб, кимдир англамаган тарбия яшириниб туради. Бундан зуррўдлар намуна олади. Кўнчилиқ ҳавас қиладиган, ибрат оладиган оилаларнинг муштаққилиги ҳам аслида ана шу олижаноб туйғуни қадрлаш ва юксак тутиш эвазига эканлигини асло инкор қилиб бўлмайди. Аксарият ҳолларда фақат аёл кишига нисбатан вафодорлик, садоқатлилик талабининг қўйилиши оилада барқарор муҳитни таъминлаши ҳақида гапирилади, эркакларга бу ўлчов тегишли эмасдек бир ёндашув ҳам мавжуд. Аслида оилада соғлом муҳитнинг ҳукми суриши, обрў-эътибор топиши эр-хотиннинг масъулиятини бирдек ҳис қилиши, ҳар қандай ҳолатда ўз жуфтига нисбатан вафодорлиқни сақлаб билишига боғлиқ эканлигини **биология фанлари доктори, профессор Саид Дадаев** шундай изоҳлайди:

— Эркак — қўчанинг одами, у нима қилса ҳам айб эмас, дейди айримлар. Бу гапнинг биринчи бандига қўйилсам ҳам, иккинчи қисмини кескин рад этаман. Нима учун эркак киши никоҳланган ва фарзандлари бўла туриб, хиёнат қўчасига кириши керак? Бу хатти-ҳаракати билан у ўз оиласини инқирозга олиб боради, фарзандларини, эл-юрт олдига юзи шувут бўлади. Бундай совуқчилик тушган оилада

Дўст дўстнинг ёнида турсин

Кўпни кўрган қариялар ўз ҳаётини таҳрибасидан келиб чиқиб, дўстни тўғри танлай билиш, унга нисбатан садоқатни сақлаш, яхши-ёмон кўнда бирга бўлишнинг ҳикмати ҳақида сўзлайдилар. Ўрталикда олис масофа бўлишига қарамай, бир дўст иккинчисининг қувончига шерик бўлгани борса, бу уларнинг содиқ дўст эканлигидан далолат беради. Дўстнинг бошига бирор

мусибат тушса, ҳамдардлик билдириш, далда бериш, кўнглини кўтариш ҳам садоқат белгисидир.

Миродил Баратов, юридик фанлар доктори:

— Устозларимиздан бирининг «Янги дўстларни топиб, уларни синовдан ўтказгунга қадар мавжудлари билан ўрнатилган муносабатни ардоқлаш керак», деган ўғити қулоғимга ўрнашиб қолган. Ҳаётда, билиб-билмай хатоликка йўл қўямиз, шундай пайтда бир-бири билан узоқ йиллардан бери дўстлашиб юрган кишиларнинг орасига совуқчилик тушиши мумкин. Лекин ҳақиқий содиқ дўстлар бир-бирини жузъий камчилик ёки хатолиги учун кеңира олиши лозим. Кузатганман, бир киши тўй қиладиган бўлса, қирқ йиллик дўсту қадрдонлари «Бизга нима хизмат?» дея унинг олдида югуриб келади. Бошга жудол

тушганда, инсон зоти борки, ўзининг энг содиқ дўстини қутади, тасалли излайди. Аммо дўстни мансабига, молу дунёсига қараб танлайдиган ва ундан ҳамиша хайр-саховат кутиб яшашга ўрганган кишилар ҳам йўқ эмас. Агар дўсти лавозимдан тушса, молу дунёсидан айрилса, ўша одам қайрилиб, «ҳолинг қалай?» демайди. Бундай қимсалар наздида, «қувуват» дўст «ночорроқ» дўстига ёрдам қўлини қўзиб туриши билан гўёки ўз содиқлигини намоён этиши мумкин. Бу маънавий қашшоқликнинг бир кўринишидир.

«Садоқат» тушунчасини касби, Ватанига бўлган чексиз муҳаббат билан ўлчайдиган кишилар мисолида ҳам кузатиш қийин эмас. Турли соҳаларда меҳнат қиладиган касбига садоқатли ва шунинг орқасидан бахту саодатга эришган юртдошларимиз жамиятнинг улкан тиргагига айлангани ҳақиқатдир. Модомики, эли учун, Ватани тараққиёти учун чин дилдан хизмат қиладиган касбига садоқатли кишилар бор экан, бу ҳолат исзиз, натижасиз қолмайди. Чунки худди шундай хислатни ўзида шакллантирган киши ён-атрофидагиларга шахсий намуна бўлиши аниқ.

Шарофиддин Тўлагов, Ўзбекистон радиосининг «Ахборот» муҳарририяти «Халқаро ҳаёт» бўлими мудири:

—Хамкасбларимнинг ҳар тонг қадрдон даргоҳларига шошиб-пишиб кириб келиши ва мўлжаллаган ишларини садоқат билан бажаришини кўраман. Улардаги ана шу ҳиссиёт масъулият туйғуси билан ҳам қоршиб кетган. Демак, ўз касбини севадиган, камтарона меҳнати билан юрт тараққиётига ҳисса қўйишни ўйлайдиган кишини тўла маънода садоқатли, ҳалол деса бўлади. Ўзбекистонда хизмат қўсатган журналистлар Анвар Абдувалиев, Аҳмаджон Бузрукнов ва Азимжон Пулатов мисолида мен ана шундай кишилар қиёфасини кўраман. Улар доимо изланишда, тингловчиларга етказилиши керак бўлган ахборотнинг тезкорлиги ва ҳаққонийлигини таъминлашда барчамизга ўрнак бўлиб келади.

Алқисса, «вафодорлик» деган калом ортда «ваъда» сўзи туради. Кимгадир ниманидир ваъда қилиб, бунинг бажариши вафодорликдан, юзнинг ёруғ бўлишидан нishона. Аксинча ҳолатда нафақат аждодларимиз, балки бугунги кун кишилари томонидан ҳам улуғланаётган тушунчалар ўз қадрини йўқотади. Зеро, буюк Соҳибқирон Амир Темур таъкидлаб ўтганларидек, «**Мен ҳар кимгаки ваъда берсам, унга вафо қилдим, ҳар бир ваъдада хилоф иш қилмадим. Мен доимо ваъдаларимни аниқ бажарсам, шундангина одил бўлишини ва кимсига жабр етказмаслигимни англадим.**»

Муштарийларимиз ҳукмига «Xislat» руқни остидаги мақолаларни 2011 йилнинг январь ойидан бери ҳавола қилиб келмоқдамиз. Ўзбек халқи менталитетига асос, унинг турмуш тарзига чуқур сингиб кетган, қишлоқликнинг асосий шартлари бўлган инсоний фазилатларни имкон қадар ёритишда жамиятдаги ижтимоий-сиёсий муҳит билан боғлашга, замондошларимиз характер орқали кўрсатишга, турли касб эгалларининг фикр-мулоҳазалари билан асослашга уриндик. Иккинчи лойиҳада иштирок этган, муносабат билдирган мухлисларимизга ўз миннатдорчилигимизни билдирмади. Катта бир миллат асрлар мобайнида ўзлаштирган, улуғлаган, ардоқлаган олжаноб хислатлар учун бу уринишларимиз аслида денгиздан томчиға ўқшаш гап. Демак, руқига нуқта қўймоқчи эмасмиз. Барча «Ma'rifat» мухлисларини ана шу мавзу доирасида фикр-мулоҳаза юритишга, ўз тақлифлари билан ўртоқлашишга чорлаб қоламиз.

Хулқар Тўйманова

Бугун маиший ҳаётда полиэтилен пакетлардан кўп фойдаланамиз. Мутахассисларнинг ҳисоб-ки-тоблариға кўра, ўртача ҳисобда ҳар бир бундай ҳалтача 12 дақиқагина ишлатилар экан, холос. Сўнгра улар, табиийки, чиқинди сифатида ташлаб юборилади ва шу дақиқадан бошлаб узоқ йиллар давомида атроф-муҳитга зарар етказиб туради. Бунинг асосий сабаби эса, уларнинг на қуруқликда, на сувда чиримаслиғидир.

Тан олиш керак, бугун қаерга қарамайлик, фойдаланиб, ташлаб юборилган пластик ҳалталарни кўра-миз. Уни беҳосдан еб қўйган дельфин, кит, қуш ва ҳайвонлар охир-оқибат ҳалок бўлади. Дунёнинг турли мамлакатларида чиқинди буюмлари ва пластик ахлат, хусусан, яроқсиз полиэтилен пакетлар ўта кўпайиши оқибатида сайёрамиз экологияси бузилаёпти. Шу боис ҳозирнинг ўзидаёқ юзага келган вазиятни ўнглаш чоралари кўрилмоқда.

Пластик пакет табиатда (ахлатхонада) 100—150 йил, баъзи мутахассисларнинг

жойга тўплаши оқибатида ҳосил бўлган ўшбу «оролча»ларни ҳозирча йўқ қилишнинг имкони топилмаёпти.

Хўш, бу ҳолатга қарши қандай курашиш мумкин? Агарки пластик ўз ҳолига йўқ бўлмас экан, демак, уни йўқ қилиш зарур.

Мембрана.ru сайтида келтирилишича, пластик чиқиндиларни қайта ишлаш мумкин. Лекин бутун дунёда бир йилда ҳосил бўладиган тахминан 200 миллион тонна бу турдаги чиқиндиларнинг атиги 6 тоннаси қайта ишланар экан. Бу кўрсаткич умумий миқдорнинг бор-йўғи 3 фоизини ташкил этади, холос. Чиқин-

эса Тайвандан бошланган. Чунки айнан шу давлат 2001 йили пластик пакетларни экология душманлари, дея эълон қилди, 2003 йилдан эса давлат ва хусусий савдо марказларида фойдаланишдан чиқариб ташлади. Шундан сўнг барча тайванликлар харидга борса, ўзи билан саватча ёки кўп ишлатишга мосланган ҳалталарни олиб юрадиган бўлишди.

Ирландияда пластик ўрамларга зарарли маҳсулот сифатида солиқ жорий этилган. Ўшбу қарор чиққанидан сўнг пластик пакетлардан

талаби билан чиқдилар. Шунинг учун ҳар йили 1 май провинцияда «Пластик пакетларга тақиқ қўйилган кун» сифатида нишонланади.

АҚШда эса 2007 йили Сан-Франциско пластик пакетлар ман этилган биринчи шаҳар бўлган. Лос-Анжелесда бўлса шаҳар маъмурияти буйруғига кўра, 2010 йилнинг 1 июлидан бошлаб барча супермаркет, озиқ-овқат ҳамда кийим-кечак дўконларида полиэтилендан фойдаланиш тақиқланган.

Японияда ҳукумат вакиллари ва савдо ходимлари миқозларга дўконларда бе-

Tabiat va biz

дан тайёрланадиганлари учун нефть ресурслари 1/4 — 2/3 қисмгача кам сарфланади. Айни пайтда паластик ўрам учун ишлаб чиқаришда қўлланиладиган бошқа турдаги хом ашёдан ҳам фойдаланилади. Бу эса нисбатан хавфсиз ҳисобланади.

Муқобиллардан бири сифатида қоғоз пакетлар ҳам кўрсатилади. Тўғри, у инсон ва умуман тирик организмлар учун хавф туғдирмайди. Лекин ҳисоб-китоблар поли-

ҚУЛАЙ, БИРОҚ ЗАРАРЛИ

таъкидлашича, ҳаттоки 500 йиллаб ҳам чиримас экан. Тўғри, бунинг амалда текшириб қўришнинг ҳеч қим удасидан чиқолмаган: энг «кекса» пакетлар тахминан 70 йилдан бери мавжуд экан. Табиатда ҳозирча ўшбу полимер моддани қайта ишлаш олаидиган жонзот ёки бактериялар ҳам аниқланмаган.

Европа тадқиқотлар маркази илмий ходимлари ўтказган изланишлардан бутун дунёда сарфланаётган пластмассанинг 22 фоизи пластик ўрамлар учун ишлатилиши аниқланди. Ўз навбатида, уларнинг аксари яти бир марталик фойдаланишга мўлжалланиб, тезда чиқинди сифатида ташлаб юборилар экан.

Тадқиқотлардан маълум бўлдики, ҳар йили миллионлаб қуш ва ҳайвонлар полиэтиленни ютгани, пластик чиқиндиларга ўралашиб қолгани боис қийналиб ҳалок бўлади. Қолаверса, пластик чиқиндилардан бутун бошли «оролча»лар ҳосил бўлаётгани ҳам бор гап. Тўлқинлар уриб, бир

диларнинг қолган қисми ерга кўмиб ташланади ёки сувга оқизиб юборилади. Шунингдек, пластик ҳалталар ёкиб ҳам юборилади, аммо бу муаммони самарали бартараф этиш йўли эмас, аксинча янги бир муаммонинг пайдо бўлишига замин яратди. Негаки, бунинг оқибатида ҳеч қандай филтёрлар тўсиб қололмайдиган зарарли моддалар атмосферага чиқарилади.

Шу боис дунё экологлари бир овоздан муаммони ҳал этишнинг оқилона йўллари излаб топиш зарурлигини таъкидлашмоқда. Хусусан, Европада бугун макжаҳўхори, кунгабоқар сингари ўсимликлардан бир марталик эмас, аксинча кўп марталик фойдаланишга мўлжалланган маиший ҳалталар ишлаб чиқарилмоқда. Демакки, нархи ҳам шунга мос равишда 3-4 баробар қимматроқ. Эҳтимол, шу сабаб ҳозирча улар кенг оммалашмаяпти.

Шунга қарамай, бу борада кескин, лекин ўринли чора-тадбирларни амалга ошираётган мамлакатлар сони кўпаймоқда. Ҳаммаси

фойдаланиш кескин равишда пасайиб кетди.

Пластикка қарши «уруш» эълон қилган давлатлар сифига тез орада Австралия ҳам қўшилди. Икки йилдан сўнг яшил қитъанинг оролларида бири дунёдаги биринчи полиэтилен пакетлардан холи ҳудуд сифатида эълон қилинди. Шунингдек, жорий йилдан полиэтилен пакетлардан фойдаланишга тақиқ бутун Австралияда қўйи кириши ҳам кўзда тутилган.

Бу каби чора-тадбирлардан Хитой ҳам четда турмади: аввалига ҳукумат кенгаши мамлакатда қайта ишлаб бўлмайдиган даражада кўп пластик пакетлар чиқарилаётганини маълум қилди. Сўнгра 2008 йилнинг 1 июнидан мамлакатда ўта оқпа полиэтилен пакетларни ишлаб чиқиш, сотиш ва фойдаланиш, савдо дўконлари ва катта-катта супермаркетларда уларни бепул тарқатиш ман қилинди. Ўз навбатида, улардан бепул ўрам сифатида фойдаланган савдо марказлари ва майда хусусий савдогарлар мамлакатнинг тегишли органлари томонидан 10 минг юань (салкам 1500 минг доллар) миқдорида жаримага тортилади.

Латвияда 2008 йилдан бери супермаркетларда сотиладиган пластик пакетларга солиқ жорий этилган. Эътиборлиси, биологик соф пакетлар қўлланиладиган озиқ-овқат дўконлари бундай солиқдан озод этилган. 1990-йилларда Хиндистоннинг Ладакха провинцияси Аёллар альянси ва бошқа жамоатчилик гуруҳлари мамлакатнинг мазкур ҳудудида пластик пакетлардан фойдаланишга тақиқ қўйиш

риладиган пластик пакетларни аста-секинлик билан қамайтириш борасида ҳам қорликда иш олиб бормоқда. Атроф-муҳит муҳофазаси вазирлиги аҳолига оддий матодан тикилган сумкалар ёки ёғочдан тўқилган саватчалардан фойдаланишга ўтишни тавсия этмоқда. Ўшбу маҳсулотларга қўйилган энг асосий талаб — улар табиий материаллардан тайёрланган бўлиши лозим.

Таъкидлаш жоизки, мамлакатимизда ҳам экологлар анчадан бери пластик ўрамлардан имкон қадар кам фойдаланиш ёки умуман улардан воз кечишга даъват этмоқда. Қатор акциялар ҳам ўтказилиб, ўшбу тадбирлардан кўзланган мақсад одамлар, хусусан, ёшлар эътиборини экологик муаммоларга қаратиш, уларни табиатни асраб-авайлашга ўргатишдир. Бунда, хусусан, ҳашарларнинг ҳам ўрни катта эканини таъкидлаш зарур. Чунки бирдамлик рамзи ҳисобланган ҳашар ободонлаштириш орқали экологик муаммага ҳам бир ёқадан бош чиқариб барҳам бериш мумкинлигини одамлар онгига тезроқ етказиб беришга хизмат қилади, десак муболага бўлмас.

Мутахассисларнинг таъкидлашича, мавжуд муаммони бартараф этишнинг энг мақбул йўли пластик пакетларга муқобил турдаги маҳсулотни ишлаб чиқаришдир. Бунда муқобил деғанда улар биологик зарарсиз, осон парчаланадиган материалдан тайёрланадиган пакетни назарда тутадилар. Полиэтилен пакетларга нисбатан осон парчаланадиган биологик пластик-

этилен пакетларга нисбатан уларни ишлаб чиқаришда 70 фоизга кўпроқ карбонат ангидрид ажралиши ва сув 50 баробар кўпроқ ифлосланишини кўрсатди. Қолаверса, уларни ишлаб чиқиш учун кенг қўламда дарахтлар кесилиши талаб этилади. Ўшбу кўрсаткич эса кичик эмас. Биргина мисол: 1999 йили америкаликлар 10 миллиард қоғоз пакетдан фойдаланишган бўлиб, уларнинг ишлаб чиқарилиши учун 14 миллион дарахт кесилган экан.

Пластик пакетга яхши муқобил спанбонд (инглизча spunbond) дея номланадиган материалдан тайёрланадиган ўрам бўлиши мумкин. Спанбонд — бу полимер эритмасидан тайёрланган тўқилмайдиган материални ишлаб чиқиш технологияси. Спанбонд очик ҳавода (ультрабинафша нурлар таъсирида) 10—12 ойда парчаланиб кетар экан. Қуёш нурлари тушмайдиган жойда эса 3—5 йил унинг йўқ бўлиб кетиши учун етарли фурсат ҳисобланади. У кўп марталик фойдаланишга мўлжалланган, қолаверса, қайта ишланиши ҳам мумкин. Пишиқлигига кўра пластик пакетдан яхшироқ, нархи ҳам деярли тенг.

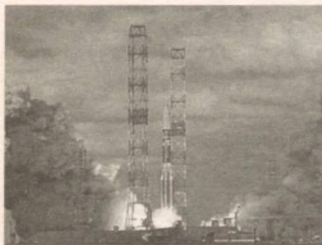
Лекин барибир, экологлар пластикка энг «яшил» (яъни, хавфсиз) муқобил сифатида оддий матодан тайёрланган ўрамни таъкидлашмоқда. Унинг энг асосий устунилиги эса кўп марталик фойдаланишга қулайлиги, атроф-муҳитга мутлақо зарарсиз экани ҳамда вақт ўтиши билан осонликча йўқ бўлиб кетишидир.

Наргиза ИБРОХИМОВА,
«Ma'rifat» муҳбири

ОРБИТАГА
МУВАФФАҚИЯТЛИ
ЧИҚДИ

Бойкўнгир космодромидан (Қозоғистон) «Протон-М» ракетаи «Интелсат-22» («Intelsat-22») сунъий йўлдоши муваффақиятли равишда орбитага чиқарилди, деб хабар берди «Лента» манбаси.

22-ни орбитага чиқариш учун 15 соатдан ортиқ вақт кетган.

Мутахассисларнинг сўзларига кўра, мазкур сунъий йўлдош оғирлиги 6,4 тонна бўлиб, у «Боинг» компанияси томонидан «Интелсат» халқаро алоқа оператори учун ишлаб чиқарилган. Сунъий йўлдош Африка, Жануби-Шарқий Осиё ва Яқин Шарқ мамлакатлари фойдаланувчиларини сифатли алоқа билан таъминлаш учун хизмат қилади.

ЛАВЛАГИНИНГ
ШИФОБАХШ ТАЪСИРИ

Ридинг университети (Буюк Британия) мутахассислари томонидан ўтказилган тадқиқот лавлаги шарбатини ҳатто кам миқдорда қабул қилиш ҳам қон босимини тушириши мумкинлигини кўрсатди. Оқ (унда сабзавотга тўқ қизил ранг бериб турувчи беталаин пигменти йўқ) ва қизил лавлаги қўшиб тайёрланган нон ҳам худди шундай таъсир этиши аниқланди. Мавзуга оид мақола «British Journal of Nutrition» илмий нашрида чоп этилди.

Агентлик ходимларининг хабар беришича, «Протон-М» кўтарилгач, ўн дақиқадан сўнг «Интелсат-22» алоқа сунъий йўлдоши ракетадан ажралиб чиққан. Самовий аппаратнинг тезлашиш блокidan ажралиб чиқиши эса кутилгандек натижа берди.

«Интелсат-22»

ИЛК ГИБРИД ҚУЁШ
БАТАРЕЯЛАРИ

Буюк Британиянинг «Нэйкед Энержи» («Naked Energy») компанияси «Вирту» («Virtu») гибрид тизимини яратди. У фотоэлементлар ва қуёш нурлари ёрдамида сунъий иситилган мосламани ўзида бирлаштирган. «Компьюлента» манбасида айтилишича, бу гибрид турдаги дастлабки қуёш батареялари ҳисобланади.

Мутахассисларнинг таъкидлашича, қуёш батареяси фотоэлементнинг ҳарорати 25 даражадан ошиб кетса (қуёшли кунларда бу одатий ҳол), ҳар бир ошган даража кўрсаткичи сабаб фойдали иш коэффициенти тахминан 0,5 фоизга тушиб борар экан. Биргина мисол: Буюк Британия жанубида ёзда пешин пайтлари батареялар 50 ва ундан юқори даражада қизиб кетади. Бу қуёш батареялари учун энг муҳим пайтда уларнинг иш коэффициенти пасаяди, деган гап. Қишда эса эрталаб ва кечки пайт батареяларнинг самардорлиги юқори бўладиган вақтда қуёш нурлари танқис бўлади. «Нэйкед Энержи» компанияси ходимлари айнан шу ҳолатни эътиборга олган ҳолда сув билан совитиш тизимини ўрнатилган қуёш батареяларини ишлаб чиқди. Натижада, ёзнинг энг иссиқ кунда ҳам фотоэлемент ҳарорати 2-3 даражадан ошмайди. Яқиний синовлар янги ускунадаги битта фотоэлементнинг электр токини ишлаб чиқариш самараси аввалгига нисбатан 40-45 фоиз ошганини, умумий (иссиқлик ва электр) фойдали иш коэффициенти эса 70 фоизга етганини кўрсатмоқда.

Наргиза РУСТАМБЕКОВА тайёрлади.

ҚАЙТА НАШР БЎЙИЧА ТЕНДЕР САВДОЛАРИДА
ИШТИРОК ЭТИШ УЧУН ТАКЛИФНОМА

Тендер тартиб рақами: 4- MRT — 2012.

Тендер номи: Дарслик ва ўқув қўлланмаларини қайта нашр этиш юзасидан тендер савдолари.

Буюртмачи: Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги.

Манзил: Тошкент шаҳар, 100159, Мустақиллик майдони, 5-уй.

Молиялаштириш: Давлат бюджети ва Республика мақсадли китоб жамғармаси маблағлари ҳисобидан амалга оширилади.

Мазкур тендер савдоларига дарсликлар ва ўқув қўлланмаларини нашр этиш учун нашриётлар таклиф этилади.

Тендер савдоларида янги ташкил этиш (бўлиш, қўйиш ва ҳоказо), тугатиш ёки банкротлик босқичида бўлмаган, давлат реестрида рўйхатга олинганга олти ой мuddатдан кам бўлмаган, шартномаларни бажармаганлиги учун судга тортилмаган, дарсликлар ва ўқув-методик қўлланмаларини нашр этиш билан шугулланиш учун лицензияга эга бўлган ҳамда илгари вазирлик билан тузилган шартномалар бўйича мажбуриятларини тўла бажара олган нашриётлар қатнашиш ҳуқуқига эга.

Қатнашчи буюртмачига шартномани бажариш имконияти ва малакаси борлигини тасдиқловчи ҳужжатларни такдим этиши ва мазкур ҳужжатлар тендер ҳужжатининг иккинчи бобида келтирилган талабларга тўлиқ жавоб бериши лозим.

Қайта нашр этиладиган дарсликлар ва ўқув қўлланмалар ҳамда уларнинг адади қуйидаги жадвалда берилган:

ЛОТ	Дарслик номи	Синфи	Тили	Адади	Синфи
1	Алифбе	қорақалпоқ	лотин	9 979	1
2	Алифбе	қозоқ	кирилл	6 752	1
3	Она тили (Эне тили)	киргиз	кирилл	976	1
4	Она тили (Эне тили)	туркман	лотин	874	1
5	Ўқиш китоби (Oqish kitabi)	қорақалпоқ	лотин	9 749	3
6	Ўқиш китоби (Oqish kitabi)	қозоқ	кирилл	6 752	1
7	Ўқиш китоби (Oqish kitabi)	туркман	лотин	874	1
8	Ўқиш китоби (Oqish kitabi)	қозоқ	кирилл	6 244	3
9	Ўқиш китоби (Китоби хонши)	тожик	кирилл	8 087	3
10	Ўқиш китоби (Oqish kitabi)	киргиз	кирилл	862	3
11	Ўқиш китоби (Oqish kitabi)	туркман	лотин	889	3

Мазкур дарслик ва ўқув қўлланмаларнинг бошланғич қиймати тўғрисидаги маълумотлар талабгорларга Тендер ҳужжатлари билан бирга такдим этилади.

Тендер ҳужжатларини олиш учун талабгорлар Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлигининг махсус №20203000100101044002 (АТББ ИПОТЕКА Банкининг Меҳнат филиали, МФО:00423, СТИР 201122808) ҳисоб рақамига 3 000 000 (уч миллион) сўм ўтказганлигини тасдиқловчи ҳужжатни такдим этишлари шарт. Тўлов юқоридagi ҳисоб рақамига тўғридан-тўғри пул ўтказиш йўли билан амалга оширилади. Тендер ҳужжатларини олиш учун қатнашчилар томонидан туланган тўлов қайтарилмайди.

Тендер савдоларида қатнашиш истагини билдирган ва Тендер ҳужжатларини харид этган корхона ва ташкилотлар 2012 йил 31 мартдан бошлаб ҳар кун (шанба ва яшанба кунларидан ташқари) Тошкент вақти билан соат 10-00 дан 17-00 гача тендер савдоларига тегишли қўшимча маълумотларни Тендер комиссиясининг ишчи органи Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги «Дарсликлар ва ўқув методик адабиётларини янги авлоднинг яратилиш» бўлиmidан (Манзил: 100159, Тошкент шаҳри, Мустақиллик майдони, 5-уй, 319-хона, телефон (+99871) 239-40-83, факс (+99871) 239-40-81) олишлари мумкин.

Тендер ҳужжатлари асосида талаб этиладиган барча ҳужжатлар таклифининг умумий қийматининг икки фоизидан кам бўлмаган закалат суммаси билан бирга 2012 йилнинг 16 апрель кўни соат 14:00 га қадар Республика таълим марказига топширилиши шарт. Шу вақтдан кечиккан таклифлар қабул қилинмайди. Тендер таклифлари 2012 йил 16 апрель кўни соат 15:00да Республика таълим марказида (Манзил: Тошкент шаҳри, Фуркат кўчаси 174-уй) барча қатнашчилар вакиллари иштирокида очилади.

Тендер комиссияси Тендер ҳужжатининг I-боб 6-бандида белгиланган тартибда Тендер ҳужжатларига қўшимчалар киритиш орқали таклифлар топширишининг охири мuddатини узайтириши мумкин. Шундай ҳолда барча қатнашчиларнинг ҳуқуқлари ўзгарган мuddатда мутаносиб равишда ўзгаради.

Буюртмачи қатнашчилар томонидан тендер таклифини тайёрлаш билан боғлиқ бўлган харажатларга жавобгар эмас.

Франс-Пресс ахборот агентлигининг хабар беришича, 11 минг нафар нигериялик балиқчилар 2008 йили Голландия ва Буюк Британиянинг «Royal Dutch Shell» қўшма корхонаси айби билан Нигер дарёсига нефть сизиб чиқиб, мамлакат экологияси ва балиқчилигига улкан зарар етгани боис Лондон юқори судига компания устидан арз билан мурожаат этди.

Буюк Британиянинг «Санъат газетаси» («The Art Newspaper») анъанавий равишда қаторасига бешинчи маротаба Лувр музейини энг кўп (йилига 8,9 миллион) одам ташриф буюрган музей сифатида эълон қилди.

Ўрта ва Қизил денгизларни боғлаб турувчи муҳим стратегик сув йўли — Суэц каналда шатакча олинган кема двигателида ёнгин чиққани боис портлаш содир бўлган, оқибатда 3 нафар ишчи ҳаётдан кўз юмган, яна 10 нафари турли жароҳат олган.

Шимолий денгиздаги Буюк Британиянинг «Total E&P UK» компаниясига қарашли «Элгин» («Elgin») нефть қазиб олинadigan платформасидан газ чиқаргани аниқланганидан сўнг 238 нафар ишчи ҳеч бир зарарсиз эвакуация қилинди.

«БМВ» («BMW») компанияси 2003—2010 йилларда ишлаб чиқарилган бешинчи ва олтинчи сериядаги 1,3 миллион автомашинани аккумуляторидagi камчилик туфайли ҳалокат юз бериш хавфи борлиги сабаб қайтариб олишини маълум қилди.

1472 йили асос солинган ва ҳозирда 4,5 миллиондан ортиқ жисмоний ҳамда юридик жисмларга эга дунёнинг энг «кекса» банки — Италиядаги «Monte dei Paschi di Siena» 2011 йил якунидаги кўра, жами 4,69 миллиард евро зарар кўрганини маълум қилди.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги раҳбарияти ва жамоаси вазирлиқнинг Мусиқа ва санъат таълим муассасалари бошқармаси бош назоратчиси Хумоюнбек Акбаровга волидаи муҳтарамаси

РАХИМА аянинг вафоти муносабати билан ҳамдардлик изҳор этади.

Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети маъмурияти ва касаба уюшма қўмитаси Хорижий филология факультети «Немис филологияси» кафедраси доценти

Адолат ИСҲАҚОВАнинг вафот этанлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига таъзия изҳор этади.

Чилонзор туман халқ таълими муассасалари филологиянинг методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими ва Бирлашган касаба уюшма қўмитаси тумандаги 162-мактаб география фани ўқитувчиси

Ахтам МУХАММАДОВнинг вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига ҳамдардлик изҳор этади.

Dam olish sahifasi

Лу СУН

ОРЗУЛАРИНГГА ТИК ҚАРАШДАН ҚЎРҚМА!

Инсониятни тўлқинлантира оладиган истеъдоддагина қудрат бор. Ер юзидан инсон ва истеъдод бор экан, қудрат бўлади.

Ўз орзуларингга тик қарашдан қўрқма. Агар уларнинг рўёбини истасанг:

Сўзла,
Бажар,
Исботла!

Ёшлар Хитойни келажакда қудратли Хитойга айлантиришлари мумкин:

Дадил сўзласа,
Мардонавор ҳаракат қилса,
Ўз кучига ишониб ортга чекинмаса
ва, асосийси, юракдаги сўзини айта олса!

Ота-она фарзанди учун икки ҳолатда тўлиқ шароит

яратиб бериши керак: ўз кучи билан билим олишида ва мустақил фикрлашида.

Инсон юраги севги билан тирик.

Умид билан туғилиш эгизак. Яшаясанми — умид бор, умид бор экан, ёруғлиқдасан.

Hikmatlar

Умид —
Коронгу кечада порлаган юлдуз.
Гарчи ортида чексизлик, зулмат.
Порлайверади у, порлайди ҳануз.

Ҳаёт ўлимдан қўрқмайди. Ўлим қошида қулади, ўйнайди. Мақтовлар оғушидаги инсон қоронғуликда қолган билан баробар. Ёруғлик томон интилган инсонгина тирикдир!

Хитой тилидан Севара АЛИЖОНОВА таржимаси.

Ҳаким давои ал-ГИЛОНИЙ

ИНСОНЛАРГА
ФҲЙДАЛАР

ХҲРОЗ

Қўланжу* қалтироқ, тикилма қочар,
Ким қари хўрознинг шўрвасин ичар.
Жолинус сўзини эслайин бир оз,
Қичқирмаган хўроз бўлар экан соз.
Хўрозким, семизу яна сергўштдир,
Тез ҳазм бўлади, хилти ҳам хушдир.

*Қўланж — ич қотиш, ичак санчиғи.

МАЙИЗ

Майиздан семизлик етар баданга,
Қон қуяр, таъсири хўл-иссиқ танга.

Куруқ-совуқ бўлар данаги ҳар он,
Буйрагу қовуғу ўпкага дармон.

Боқлаю зирага бўлганида ёр,
Тухумлар шишини қилар тору мор,

Қимирлаб, жойидан жилганда тирноқ,
Тирноққа боғласа туширар шу чоқ.

ЁНҲОҚ

Ёнғоқдан юз берар оғриқ бошима,
Тилга-чи, қўполлик, оғзимга тошма.
Томоғу бўғиздан шиш олар бироқ,
Пўстидан рубб* олиб чайқалгани чоқ.
Заҳарласа ёнғоқ сиканжубин ёр,
Ўзи афюн заҳрин қилар тору мор.

Рубб — шарбат.

ЎСМА

"Варақ-н-нил"никим кўрибон Хиндда,
Куруқ-иссиқлигин ёқтирди банда.
Сочларни қиларкан шунчалар шабранг,
Кўрган шубҳа қилар одамми ё санг.
Мўйни қорайтирар ончунон бошда,
Қарға пати борми дейсан сен қошда.
Бутун чеҳра ундан чиройга ботар,
Тандан моддаларни кучли тарқатар.

ХИНА

Бармоққа хусндир, совуқлик хина,
Ичилса ва ёхуд суртилса яна.
Оғизу ё тилдан тошмалар қочар,
Куруқдир иккинчи, тикилма очар.

(«Фавойид ул-инсон» китобидан.)

ҚАНДОЛАТЧАЛАР

СУВ

Ҳазили йўк, шаршарадан тушган Сув илгари жуда ўжар, бебош, безори экан. Айниқса, баҳор кезлари маст бўлиб олиб ҳаддидан ошаркан. Оғзидан оқ кўпик сочиб, босар-тусарини билмай, йўлида дуч келгани босиб-янчиб, уриб-йиқиб, қулатиб кетавераркан. Унга

на Сепоя полвону, на Тўғон полвон, на Қорабўвара полвон бас келаркан.

Донишманд Эл бошқача йўриқ тутибди. Бебош Сувни маслаҳат билан йўлга солишибди, уй-жойли қилиб, ишга жойлаб, тинчитиб қўйишибди. У ҳозир чиробгонлик қилаётганмиш.

Ўжарни урмай-сўқмай йўлга сол, деганлари, дарҳақиқат, беҳикмат эмас экан.

НОН

Юз Ноннинг кўркам чехрасига завқ билан боқади, ундан махлиё кўзларини узолмайди:

— Мунча чиройликсан, мунча иссиқсан, мунча кўзни олиб лов-лов ёнасан?

Ноннинг очиқ юзига табассум ёйилади:

— Мен сенинг ожизгина аксингман, холос. Лов-лов ёнаётган бўлсам — бу сенга тушган қуёш шуъласининг жилоси, товланаётган бўлсам — бу сендаги марварид қатраларининг жилваси! Шунинг учун иссиқманки, мағзимга ҳароратингни сингдиргансан. Токи сен ёруғ экансан — мен ҳаммаша бутунман!

Нон Юзга иштиёқ билан боқади.

ШАМ ВА ҚАЙЧИ

Қайчи Шамга жуда ўч, унинг бошини олиш пайидан бўлиб, сира

кун бермасди. Шам қуйиб шашқатор ёш тўкарди. Қайчининг дастидан Шамдонга сигиниб кўрди. Қани жонига ора кирса! Қандилга сигинди. Иш чиқмади.

Ниҳоят, Тиниқ шишадан мадад талаб, унга паноҳ тортиб келди. Тиниқ шиша уни ўз бағрига олди. Шам Қайчининг қўли етмайдиган жойга чиқиб олиб, бахтиёрликдан порлади...

Қайчининг кўзи қуйиб, аламдан оғзини катта-катта очди, тишларини гижирлатди. Шамнинг пайини қирқиб ниятида йўлига тўғаноқ бўлмоқчи эди, қандайдир куч уни зарб билан улоқтириб ташлади. Қайчи сартарошнинг қўлига бориб тушди. Шундан бери соч-соқол ямлаб, ўзига таскин берадиган бўлди.

ВАФОДОРЛАР

Қалам Паргарнинг атрофида айланиб-ўргилади, гиргиттон бўлади: — Жоним тасадуқ, гулим, Циркулим!

Паргар ҳам Қаламнинг кифтига бош қуйиб, уни маҳкам қучади:

— Атрофимда парвона вафодор йўлдошим, сарвақоматим!

Вафодорлар қўлни қўлга бериб, бир-бирларига дил изҳорини айтдилар, истиқбол режаларини туздилар, уларнинг изларидан гуллар унади...

ҲҲЙДАЛИ
МАСЛАҲАТЛАР

Суюқликни ҳўплаб ичинг, шимириб ичиш зарар.

Уйқуси қочган одам асал яласин.

Кўнгил айнишини беҳи, ёнғоқ, бодом, жийда тўхтата олади.

Суюқ овқатлар семиртиради, қуюқ овқатлар оздиради.

Овқат еб туриб китоб ўқиш ошқорзонга ўта зарардир.

Овқатланган заҳотингиз уйқуга ётманг, орадан кам деганда 1-1,5 соат вақт ўтсин.

Кечқурун тўйиб овқатланиш оғир, ваҳимали туш кўришга сабабчи бўлади.

НАСР ПАРЧАЛАРИ

МАҒРУР ЖИПҒА

Сув тезлаб оқаётир. У кичик бир ирмоқ бўлиб, шоша-пиша оқаётир. Бу сув анча тепароқдан, хува нави тоғнинг энг баланд жойидан жилгаланган бўлса керак.

Мен аниқ биламан, унинг нима мақсадда бунчалар тез, шошилчинч оқаётганини. Ҳа, баҳайбат тоғнинг яланғоч ва қоп-қора баданини айна пайтда ушбу жилгандан бўлак ҳеч бир нарса безашга, жонлантиришга қодир эмас.

Орадан кўп ўтмай адирга митти оқ гуллар каби қор учкунлари сочила бошлади. Пайтдан фойдаланиб, қора тошлар оппоқ шўйлакли бўлиб олдилар. Таажжубки, ҳалиги шўшалоқ жилға қордан либос кийшини истамади, бу унга эриш туюлди.

Мана, неча ойдири, жилға ўз танлаган йўлидан, ўзи танлаган тезлик билан ҳамон мағрур оқаётир, истиқболдаги манзилга ошиқиб!

ҚИШНИНГ КЕЛИШИ

Эрта тонг. Куз ҳорғин. Дамини совуқ олиб, эснаб қўйди.

Ана, кўринг! Яланғоч дарахтларнинг паноҳида асранди ўтларни одамлар ухлаб ётганида қиров пинҳона ўлиб қочибди. Қаттиқ ва оташ ўпичлардан уларнинг юзидан ранг қолмаган.

Йилнинг охири яқинлашган эса-да, вужуди мурғак бу ўтлар қировнинг ушбу «илтифоти»дан бошларини қўли солиб, қотиб қолишган.

Яшилликнинг ошиғи — ниғохларим ўз гулини излай-излай арча дарахтининг нина баргларидан тоғди. Энди, билмадим...

Мен ўз танамни ёпда(арикда) қўмилганимда ёки кетмон кўтариб меҳнат қилганимда тўла ҳис этаман. Ақлимни китоб ўқиганимда, руҳимни эса шеър мутолаа қилганимда сезаман.

ЭСКИ ФАЛСАҲАНИНГ
ДАВОМИ

У қиз қордан кўрқаркан. Атрофдаги ҳамма қорбўрон билан машғулу, у уйда қотиб, шумшайиб ўтирибди.

Бошқа болалар — биз шундай кунларни алоҳида байрам қилардик. Қордан думалатиб, катта Қорбобо яшаш нақадар завқли! Чанқлаганингизда қордан ейиш эса нақадар хузурбахш!

Аммо қор қор-а бўлганида балки мен ҳам уйдан чиқмасдим.

У қиз қордан жудаям кўрқаркан...

Беруний СУЛТОНЗОДА

Саҳифани М.САЪДИЙ тайёрлади.

ПУХТА ТАРАДДУД — ЯРИМ ҒАЛАБА

Мамлакатимизнинг минглаб иқтидорли ёшлари сафида ўзининг мустақкам ўрнига эга бўлиш учун тинмай ҳаракат қилаётган Нозима Мелиева Жиззах шаҳридаги 4-мактабнинг 6-синфида таълим олмакда. У барча фанларни яхши ва аъло баҳоларга ўзлаштирмакда. Жисмоний тарбия билан мунтазам шуғуллангани сабабли ҳамisha соғлом ва ҳар бир ишда фаоллик кўрсатишга интилади.

Маълумки, юртимизда спортнинг барча оммавий турлари қатори бадий гимнастикани ривожлантиришга ҳам катта эътибор қаратилмакда. Иқтидорли спортчи кизларимиз дунёнинг ривожланган давлатларида юртимиз шарафини муносиб ҳимоя қилишмоқда. Ана шундай спортчи бўлишни орзу қилаётган Нозима ҳам 9 ёшдан буён бадий гимнастика сирла-

рини кунт билан ўрганиб келмоқда. Ёш спортчининг ёруғ умидлар билан ташлаган одими беиз кетмапти. Нозима 2011 йили бадий гимнастика бўйича вилоят чемпиони бўлди. Шу йили Наманган шаҳрида кечган ёшлар ўртасидаги Ўзбекистон чемпионатида бронза медали билан тақдирланди. Сўнгги «Олимпия умидлари» республика очик турнирида 2-ўринга муносиб топилди.

Нозиманинг шу кунларда ҳам қувончи чексиз, десак муболаға бўлмайди. Чунки у «Умид ниҳоллари» спорт ўйинларининг Навоий шаҳрида бўлиб ўтадиган республика босқичида вилоят шарафини ҳимоя қилиш имконини кўлга киритди! Йирик спорт мусобақаси юзлаб тенгдошлари каби ёш бадий гимнастикачи Нозима учун ҳам улкан тажриба майдони бўлиши аниқ.

Шу ўринда Жиззахда ниҳоясига етган «Умид ниҳоллари-2012» спорт мусобақаларининг вилоят босқичи натижаларига қисқача тўхталиб ўтмоқчимиз. Унда вилоятимиздаги 13та шаҳар ва туманда жами 1443 нафар ўқувчи спортнинг 12

тури бўйича ўзаро беллашдилар. Мусобақаларда умумжамоа ҳисобида Жиззах шаҳри 1-ўринни кўлга киритди. Фаллаорол ва Жиззах туманидан келган ўқувчи-спортчилар эса 2- ва 3-ўринларга муносиб эканини исботлашди.

Айни кунларда тажрибали мураббийлар беллашуларда юқори натижа кўрсатган ўғил-қизларни саралаб вилоят терма жамоасига жалб этишмоқда. Энг масъулиятли палла — финал босқичида муваффақиятли иштирок этишни қатъий мақсад қилаётган жаззахлик ёшлар аллақачон сўнгги тайёргарлик машғулотларига киришибган.

Абдусаттор СОДИҚОВ
Жиззах вилояти

Португалияда шарқ яққаурашлари бўйича ўтказилган жаҳон чемпионатида муваффақиятли қатнашган ҳамюртларимиз дийримизга 9 олтин, 10 кумуш ва 4 бронза медали билан қайтишди. Жит-қун-до усталарида Музаффар Фозиев 2 йўналиш бўйича биринчи ўринни банд этган бўлса, Шерзод Абдуллаев, Фурқат Салимов, Бурҳон Бобоев ва Ойбек Норматов биттадан олтин медалга эгалик қилди. Ушбу йўналишда ўз маҳоратини ишга солган терма жамоамизнинг яна 5 нафарига кумуш, 3 нафарига бронза медал тақдим этилди.

Комбат айқини бўйича терма жамоамиз аъзолари — Ойитлло Олимжонов, Валижон Иноятов ва Пирмуҳаммад Алижонов олтин медалга сазовор бўлди. Яна 5 нафар юрдошимиз кумуш ва 4 нафар вакилимиз бронза медал билан қийоғланди.

Тошкент шаҳридаги «Ўзбекистон» спорт мажмуасида ўзбек жанг санъати бўйича ниҳояланган ўсмирлар, ёшлар ва катталар ўртасидаги Ўзбекистон чемпионатида республикамизнинг барча ҳудудларидан 1000 нафарга яқин спортчи яқма-яққа кураш ва комплекс машқуларни бажариш борасида голиблик учун мусобақага киришди.

Уч кун давом этган мусобақада голиб ва совриндорлар қаторидан тажрибали ҳамда ёш

ХАБАРИНГИЗ БОРМИ?

длик Р.Орзикулов, А.Туркманов, Ж.Юсупов, андижонлик Х.Салимжонов, хоразмлик М.Олимов, пойтахтлик Г.Ашурова, Н.Хайруллаева, Тошкент вилоятидан С.Нишонов, сирдарёлик С.Рўзимуродова, самарқандлик С.Нормуродова каби спортчилар ўрин олишди.

Жамоавий бахсларда Тошкент шаҳри, Самарқанд, Бухоро вилоятлари спортчилари кучли учликни ташкил этишди.

Наманган шаҳрида яқунига етган бадий гимнастика бўйича ёшлар ўртасидаги Ўзбекистон чемпионатида юртимизнинг барча вилоятларидан келган иқтидорли кизлар ўз имкониятларини намойиш этишди. Унда тошкентлик Майя Филипповага тенг келадиган рақиб топилмади. Иккинчи ўрин соҳибаси учун аталган кумуш медал самарқандлик Мафтуна Шамсиевага насиб этди. Осиё чемпиони Азиза Мамажонова эса бронза медали билан чекланди.

Спорт усталигига номзодлар ўртасида кечган бахсларда ҳам биринчи ўрин пойтахтлик қизга, анжирогли, Равила Фархудиновага насиб этди. Иккинчи ўринга тошкентлик Валерия Давидова, учинчи ўринга эса самарқандлик Алёна Ким муносиб топилди.

СПОРТДА ҲАМ ЎРНАК ЎҚИТУВЧИЛАР

Ўқитувчи ўз шогирдларига ҳар томонлама ўрнак бўлишга интилади. Агар бу ҳолат спортга чорлашда кўзга ташлansa, нур устига нурдир. Буни чуқур англаб етган Данғара туманидаги 22-мактабнинг педагогик жамоаси жисмоний тарбия билан мунтазам шуғулланишни аънаъга айлантирган. Хусусан, ҳафтанинг чорshanба ва пайshanба кунлари аёл ўқитувчилар, жума ва шанба кунлари эркак ўқитувчилар спортнинг бирор тури билан машғул бўлишга одатланишган.

— Мактабимиз «2004—2009 йилларда мактаб таълимини ривожлантириш давлат умумийлиги дастури» доирасида капитал таъмирланди, — деди мактаб директори Абдулҳаким Шерматов. — Аввал спорт зали йўқ эди. Таъмирдан сўнг барча кулайликларга эга бўлган замонавий спорт зали ўқувчилар ихтиёрига топширилди. Бу ерда спортнинг кўлаб тури билан шуғулланиш учун имкониятлар яратилган. Устозларнинг спортда

ҳам ўқувчиларга намуна бўлишга интилаётгани изобий самара бермоқда. Мактаб «Умид ниҳоллари-2012» спорт мусобақаларининг кўл түпи тури бўйича туман ҳудудий босқичга мезбонлик қилди ва унда ғалаба қозонди.

Президентимизнинг 2010 йил 1 апрелда қабул қилинган «Қишлоқ жойларидagi болалар спорт объектларида банд бўлган аёл спорт устозлари меҳнатини рағбатлантириш чора-

тадбирлари тўғрисида»ги қарори аёлларни, айниқса, қишлоқ жойлардаги кизларни спорт билан шуғулланишга фаол жалб этиш, болалар спорт объектлари учун юқори малакали, профессионал аёл устоз кадрларни тайёрлаш, уларнинг меҳнатини моддий рағбатлантиришда муҳим омил бўлаётгани сир эмас. Мазкур мактабда ҳам қарор ижроси таъминланган.

— Биласизми, бундан бир неча йил аввал Фарғона давлат университетининг жисмоний тарбия факультетига ўқишга кирганимни эшитган ҳам-қишлоқларим: «Қиз бола ҳам спортчи бўладими?», дейишганди, — дейди кўл түпи тўғараги раҳбари Нозима Хайитова. — Буни қарангки, бугун уларнинг аксарияти кизларни бирор-бир спорт тури билан шуғуллансин

дея, тўғаракка бошлаб келмоқда. Ҳозирги кунда 16 нафар қизга кўл түпи сир-асорини ўргатиб, уларни «Умид ниҳоллари-2012» спорт мусобақаларининг республика босқичи бахсларига тайёрлабман.

Шунингдек, ушбу мактабда Данғара футбол мактабига қарашли тўғарак ҳам ташкил этилган. Кўшни 32, 31-мактаб ўқувчилари ҳам дарсдан сўнг Лазизжон Очилдиев раҳбарлик қилаётган бу тўғарак машғулотларида ўз маҳоратини оширади, руҳини чиниктиради. Бундан ташқари, стол тенниси, баскетбол, шахмат-шашка бўйича ташкил этилган тўғарақлар фаолияти ҳам намунали йўлга қўйилган.

Шарифа МАДРАХИМОВА,
«Ma'rifat» муҳбири

НАФИС РАҚСПАР «БАҲС»И

Фигуралӣ учиш бўйича Франциянинг Ницца шаҳрида ўтказилаётган жаҳон чемпионати бахсларида канадалик Тесса Вирчу ҳамда Скотт Мойер жуфтлиги олтин медал билан тақдирланди.

Қисқа муддатли рақс чиқишида мазкур жуфтлик 110,34 балл жамғаришга муваффақ бўлди. Шундан сўнг, уларнинг икковини ва учинчи тур чиқишлари давомида йиққан жами бали 182,65 очкони ташкил этди.

Кумуш медал америкалик Мерил Дэвис ва Чарли Уайтга (178,62 балл) насиб этди. Франциялик спортчилар Натали Пешала ва Фабьен Бурз 173,18 балл билан бронза медалига лойиқ топилди.

Эслатиб ўтамиз, мазкур биринчилик 1 апрелда ниҳоясига етди.

ФИНАЛГАЧА ОЗ ҚОЛДИ

Теннис бўйича Майами шаҳрида ўтказилаётган «ATP Masters» таснифига кирувчи халқаро турнирнинг ярим финал йўлланмасини кўлга киритган теннисчилар номи маълум бўлди.

— Унга кўра, Рафаэль Надаль ҳамда Энди Маррей ярим финалда ўзаро кўч синашади. Хуан Монкоа эса Новак Жокевич сеновидан ўтишга тўри келди. Дунёнинг биринчи рақамли теннисчиси кўни кеча Давид Феррер устидан 6:2, 7:6 ҳисобида зафар қучқанди.

Турнирнинг аёллар ўртасидаги ярим финал матчида россиялик теннисчи Мария Шарапова даниялик Каролин Возняцкини 4:6, 6:2, 6:4 ҳисобида енгди. Хал қилувчи уррашулда Шаропова франциялик Марион Бартоли ва польшалик Агнешка Радванска ўртасидаги уррашу голибига қарши қотта тушди.

АЛОНСО — ПЕШҚАДАМ

Малайзияда «Формула-1» туркумига киририлган Гран-при турнирининг иккинчи босқич пойғалари ўтказилди. Унда «Феррари» жамоаси вакили Фернандо Алонсо голибликка эришди.

Старт чиқишнинг савозини йўлаккасида ўрин олган Алонсо сўнгги доирадаги «Заубер» вакили Серхио Пересдан ўзиб кетди. Шундай қилиб, мусобақа бошида голиб бўлиши кўтилган Перес марра чизингга

икковини, «Макларен» жамоаси пойғачиси Луис Хамилтон учинчи бўлиб етиб келди. Умумий ҳисоб бўйича Алонсо 35 очко жамғариб, турнир жадвалининг биринчи поғонасида турибди. Ундан кейинчи ўринларни Хамилтон (30 балл), Баттон (25 балл), Уэббер (24 очко) ва Перес (22 очко) эгаллаган.

Мусобақанинг кейинги босқичи 13—15 апрель кунлари Хитойда ўтказилади.

ОЛТИНЧИ БОСҚИЧ ЯҚУНЛАНДИ

«Euskaltel-Euskadi» жамоаси вакили испаниялик Самуэл Санчес Гонсалес Испанияда ўтказилаётган «Каталония вуэльтаси» деб номланган кўпқунлиқ велопойганининг олтинчи босқичидан муваффақиятли ўтди.

Ўз вақтида Олимпия ўйинлари чемпионлигига кўлга киритган Самуэл мазкур биринчиликда ҳам маҳоратини намойиш этди: у 169,4 километрик масофани 4 соат 4,5 дақиқада босиб ўтди.

Иккинчи ўринни австриялик Аллан Дэвис («GreenEdge» жамоаси), учинчи ўринни эса Жулен Симон («Saur-Solasun») эгаллади.

Эслатиб ўтамиз, умумий ҳисобда швейцариялик Микел Албасени («HTC-Highroad») пешқадамлик қилмоқда.

Ш.НАРЗУЛЛАЕВА тайёрлади.

Муҳтарама

Жамила Синдарова!

Сизни таваллуд топган кунингиз, яъни 50-баҳорингиз билан табриклаймиз. Таълим соҳасини ривожлантириш учун кўшиб келатган қамтарона улушингизни кўпчилик эътироф этади. Сизга «Мустақам оила йили»да оилавий хотиржамлик, сийҳат-саломатлик тилаб, ўйлаган орзу-ниятларингиз амалга ошиши тарафдоримиз.

Сергеи туман халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими жамоаси ҳамда шогирдларингиз.

ХУНАРМАНДЛИК МАХСУЛОТЛАРИ НАМОЙИШИ

Миллий санъат марказида «Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми» жамғармаси, Ўзбекистон rassomлари, санъатшунослари ва халқ усталарининг «Ijod» уюшмаси ҳамкорлигида «Bazar-Art. Баҳор – 2012» кўргазма-ярмаркаси ташкил этилди.

2007 йилдан буён аънанавий тарзда ўтказилаётган «Bazar-Art» кўргазма-ярмаркаси уста ва хунармандларни қўллаб-қувватлашда муҳим аҳамият касб этмоқда. Айни пайтда мазкур лойиҳа хунармандларнинг ижод маҳсулини кенгроқ таништириш, «Устоз-шогирд» мактаби аъналарини давом эттиришга хизмат қилмоқда.

Ушбу кўргазма-ярмаркада миллий хунармандликнинг барча йўналишларига оид намуналар томошабинлар эътиборига ҳавола этилган.

Ижодий лойиҳа доирасида моҳир хунармандлар ва уларнинг шогирдларига «Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми» жамғармасининг грантлари топширилди.

Сарвар ўРМОНОВ (ЎЗА) олган суратлар

Ma'rifat

ТА'СИС ЕТУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Халқ та'лими
вазирлиги, Ўзбекистон Олий
ва о'рта maxsus ta'lim
вазирлиги, Ўзбекистон
Та'лим, fan va
madaniyat xodimlari
kasaba uyushmasi
Markaziy Kengashi.

Bosh muharrir:
Abdusamat RAHIMOV

Tahrir hay'ati: Madamin
ARIPJANOV, Jumanazar BEK-
NAZAROV, Baxtiyor DONIYOROV,
Akmal ISLOMOV (mas'ul kotib),
Mahmuda MURZAYEVA, Husan
NISHONOV (bosh muharrir
o'rinbosari), Nurlan USMONOV (bosh
muharrir o'rinbosari, "Учитель Уз-
бекистана"), Aleksey CHUKARIN
(mas'ul kotib, "Учитель Узбекиста-
на"), Sa'dulla HAKIMOV.

Gazeta
O'zbekiston Matbuot va axborot
agentligida № 0067 raqam bilan
ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-6416

INDEKS: 149, 150. Г-318.
Tiraji 56133.
Hajmi 4 bosma taboq.
Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3.

«Ma'rifat»dan materiallarni ko'chirib bosish
tahririyat raxsati bilan amalga oshirilishi shart.
Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqir-
qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

Reklama materiallari uchun tahririyat javobgar emas.

MANZILIMIZ: 100083, Toshkent,
Matbuotchilar ko'chasi, 32.

Web-site: www.marifat.uz

TELEFONLAR: mas'ul kotib—233-99-15, umumiy
o'rta va maktabgacha ta'lim yangiliklari bo'limi — 236-
53-16, fan, oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi
yangiliklari bo'limi — 236-54-03, adabiyot, madaniyat,
kasaba uyushmalari hayoti yangiliklari bo'limi — 236-
54-69, ma'naviyat va maktabdan tashqari ta'lim yangiliklari
bo'limi — 236-54-23, siyosat, xalqaro hayot va sport
yangiliklari bo'limi — 236-55-58, reklama va marketing
bo'limi — 233-42-92(faks), 236-54-17.

Bahosi sotuvda
erkin narxda

Dizaynerlar:
Malohat TOSHOVA,
Liliya BINASHEVA.

Navbatchi muharrir:
Behzod FAZLIDDINOV.
Navbatchi: Sherati NAMOZOV.

«Sharq» nashriyot-matbaa
aksionerlik kompaniyasi
bosmaxonasi.

Korxona manzili:
«Buyuk Taron» ko'chasi, 41-uy

ЎЗА ажур — 23.00
Topshirildi — 23.30